

Ri xek'alajrisüs chuvüch ri apóstol San Juan

Ri nabey tak tzij

¹ Ja ri nyec'ulachitüj yan, jari' ri xuk'alajrisaj ri Dios chin ri Jesucristo, richin que ri Jesucristo tuk'alajrisaj chiquivüch ri rusamajela'. Romari' ri Jesucristo xutük c'a jun ru-ángel riq'uin ri Juan ri rusamajel, richin que xuk'alajrisaj chuvüch, ronojel ri'. ² Y ri Juan xbij c'a que ketzij ri rutzij ri Dios, que ketzij ri xbij ri Jesucristo, y ketzij chuka' ronojel ri xutz'et.

³ Jabel c'a ruquicot, ri jun ri nsiq'uin ri tzij ri tz'iban can chere', y quiri' chuka' jabel quiquicot ri nye'ac'axan y nquitakej chuka'. Roma nakaj chic c'o-vi ri k'ij tok nyec'ulachitüj ronojel ri ye tz'iban chere'.

Ri nutük-e rubixic ri Juan cheque ri siete molaj hermanos ri yec'o pa ruch'ulef Asia

⁴ Yin Juan nintz'ibaj c'a e ri vuj re' chive que rix siete molaj hermanos ri rixc'o chiri' pa ruch'ulef rubini'an Asia, y tic'ulu' c'a ri utzilüj sipanic ri nspaj-pe ri Dios y ri uxlanan ri nuya' ri Dios, ri c'o-pe pa rutz'uquic, c'o ri vocomi y nc'uje' ri nbe-apu chuka'. Y tic'ulu' ri uxlanan y ri utzilüj sipanic ri nyequispaj-pe ri siete utzilüj tak espíritu ri yec'o-apu chuvüch ri Dios ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat.

⁵ Y tic'ulu' c'a chuka' ri uxlanan y ri utzilüj sipanic ri nyeruspaj-pe ri Cristo, ri nbin ri ketzij, ri nabey ri xc'astüj-pe chiquicojol ri caminaki' y ri pa'ül

pa quivi' conojel autoridades ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef. Rija' nkurujo', y romari' rija' xcom y xbiyin ruquiq'uel, richin xuch'üj-e ri kamac. ⁶ Y xbün c'a cheke konojel roj ri kayo'on kánima riq'uín, que xojoc reyes y sacerdotes richin nk-abün rusamaj ri Dios ri Rutata'. Y quiri' c'a, que ja ri Jesucristo ri c'o ruk'ij y c'o ru-autoridad ri man jun bey nq'uis.

⁷ Roma tivetamaj que ri Cristo npu'u na vi pa sutz'. Y konojel nkutz'eton richin. Hasta ri vinük ri xeyo'on richin ri Jesucristo pa camic nquitz'et c'a chuka'. Conojel vi vinük ri yec'o ronojel ruch'ulef nye'ok' tok nquitz'et rija'. Ja', quiri' vi nbanatüj.

⁸ Ri Ajaf, ri ronojel vi uchuk'a' c'o pa ruk'a' y ri c'o-pe pa rutz'uquic, c'o chuka' ri vocomi y nc'uje' ri nbe-apu. Y rija' nbij: Ja yin ri rutz'uquic y ri ruq'uisbül, cachi'el ri nabey y ri ruq'uisbül letras.

Ri Jesucristo nuk'alajrisaj-ri' chuvüch ri Juan

⁹ Y yin Juan ri i-hermano, rix vachibilan c'a chupan ri pokonül, rix vachibilan pa ruk'a' ri Dios, y junan chuka' xkac'ul ri coch'oníc ri nuya' ri Jesucristo cheke. Yin xinc'uje' c'a pa vit ruch'ulef rubini'an Patmos, jun vit ruch'ulef ri c'o pa nic'aj ya'. Chiri' xinc'uje-vi roma ri rutzij ri Dios y roma chuka' xink'alajrisaj ri Jesucristo. ¹⁰ Pero chupan ri jun k'ij richin ri Ajaf Dios, yin xinbün c'a jun cachi'el achic' roma ri ruchuk'a' ri Lok'olüj Espíritu, y xinvac'axaj c'a que c'o jun ri nch'o-pe chuvij. Y ri rubanic tok nch'o, jabel c'a nk'alajín. Cachi'el nk'ajan jun trompeta, quiri'. ¹¹ Y xbij chuve: Ja yin ri yinc'o-pe pa rutz'uquic y ri yinc'o chuka' pa ruq'uisbül, cachi'el ri nabey y ri

ruq'uisbül letras. Tatz'ibaj c'a pa jun vuj ronojel ri natz'et, y tataka-e pa ruch'u'lef Asia cheque ri siete molaj hermanos ri yec'o chiri', cheque ri aj pa tinamit Efeso, ri aj pa tinamit Esmirna, ri aj pa tinamit Pérgamo, ri aj pa tinamit Tiatira, ri aj pa tinamit Sardis, ri aj pa tinamit Filadelfia y cheque ri aj pa tinamit Laodicea, xbix c'a chuve.

¹² C'ateri' xinpiscolij-vi' richin nintz'et achique ri ntzizon-pe chuve. Y tok nupiscolin chic vi', xintz'et c'a siete candeleros ye banun riq'u'in k'anapük. ¹³ Y pa quinic'ajal ri siete candeleros pa'ül c'a jun ri cachi'el ri Jun ri xalüx chikacöj, rucusan jun rutziek ri napon c'a chirakün ka. Y rucusan chuka' jun ruximbal banun riq'u'in k'anapük, y ri ximbül re' chuvüch-ruc'u'x nc'o-vi.

¹⁴ Ri rujolon y ri rusmal tak ruvi' sük-sük, cachi'el rusakil ri lana y ri sutz' tok nsakrisan y chuka' cachi'el ri hielo. Y ri runak'-ruvüch cachi'el ruxak tak k'ak'. ¹⁵ Jac'a ri rakün nyiq'uiyot cachi'el ri ch'ich' bronce tok jabel josk'in ruvüch. Nbarür, cachi'el ta pa jun k'ak' c'o-vi. Y ri rutzij juis c'a nk'ajan, cachi'el nyek'ajan rakün tak ya'. ¹⁶ Y pa rajquik'a' (pa ru-mano derecha) ye ruc'uan siete cachi'el ch'umila'. Jac'a pa ruchi' ntel-pe jun cachi'el machet y chi ca'i' lados c'o-vi rey. Y ri ntzu'un, cachi'el ri k'ij tok juis ruchuk'a'.

¹⁷ Tok xintz'et c'a yin ri', cachi'el jun camnük xtzak-ka chirakün. Pero rija' xuya' ri rajquik'a' (ru-mano derecha) pa nuvi' y xbij c'a chuve: Man taxbij-avi', roma ja yin ri nabey y ri ruq'uisbül. ¹⁸ Y ja yin ri Jesucristo ri yin c'üs. Xincom na vi, pero vocomi c'o nuc'aslen richin ri chi jumul nbe-apu. Quiri' vi c'a. Y c'o chuka' autoridad pa nuk'a' richin

yinc'o pari' ri camic y pari' ri lugar ape' yec'o-vi ri caminaki' ri man nquitakej tuj e. ¹⁹ Tatz'ibaj c'a ri xatz'et, ri nyebanatuj chic, y chuka' ri nyebanatuj ri nbe-apu. ²⁰ Ri siete cachi'el ch'umila' ri xatz'et pa vajquik'a' (nu-mano derecha) y ri siete candeleros ri ye banun riq'uin k'anapük, c'o-vi c'a ri nye'el chi tzij. Ri siete cachi'el ch'umila' ri ye nuc'uan pa vajquik'a' (nu-mano derecha), ja ri siete nusamajela' ri yec'o pa quivi' ri siete molaj ri ye takeyon vichin. Jac'a ri siete candeleros ri ye banun riq'uin k'anapük, ja rije' ri ye siete molaj ri ye takeyon vichin.

2

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Efeso

¹ Tatz'ibaj c'a e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chiri' pa tinamit Efeso, y tabij-e chin, que yin ri ye nuc'uan ri siete cachi'el ch'umila' pa vajquik'a' (nu-mano derecha) y yin ri nquibiyaj chuka' chiquicojol ri siete candeleros ye banun riq'uin k'anapük, ninbij c'a, ² que vetaman ronojel ri inojibül ri nyixbanun. Vetaman ri jani' pokonül icoch'on roma ri samaj, y vetaman c'a chuka' que man ic'amon tuj ka quivüch ri vinük ri xa ye itzel. Y ye itijon ri nyebin que ye apóstoles y xe'ivil que xa man ye ketzij tuj. Xa quiyon ye tz'ucuy tak tzij. ³ Icoch'on y ic'usan pokonül, y juis rix samajnük voma yin y man jani rix cosnük tuj. ⁴ Xa jac'a c'o ri man ja tuj chic ri nquixtajin chubanic, y jari' ri man nka' tuj chinuvüch yin. Y roma c'a ri' ninbij que ri cachi'el xinijo' yin pa

nabey, man ja tuj chic. Xa nvur-ka ri xinijo' ri'. ⁵ Y tika-pe c'a chi'ic'u'x ape' rix tzaknuk-vi-pe. Chiri' c'a chuka' titzolij-vi ic'u'x. Quinijo' chic c'a cachi'el xinijo' pa nabey. Roma si xa man quiri' tuj ri nibun, chanin c'a nquinapon iviq'uin y ninvelesaje ri i-candelerero ri ape' c'o-vi. Y quiri' ninbun chive si man nitzolij tuj pe ic'u'x. ⁶ Nk'alajin na c'a ba' que c'o utz pan ic'aslen, roma man ic'amon tuj ka quivuch ri vinuk ri quibini'an nicolaitas. Utz vi c'a que quiri' ibanun, roma yin chuka' itzel nintz'et ri nyebanun. ⁷ Roma c'a ri', achique ri c'o ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj c'a ri nbij ri Lok'oluj Espiritu cheque ri siete molaj vinuk ri ye quitaken vichin. Roma achique c'a ri nch'acon, ninya' k'ij chin richin nutij ruvuch ri che' ri richin c'aslen, ri c'o pa runic'ajal ri lugar richin quicot, ri lugar ape' c'o-vi ri Dios.

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Esmirna

⁸ Y tatz'ibaj c'a e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chiri' pa tinamit Esmirna, y tabij-e chin, que yin ri yinc'o-pe pa rutz'uquic y pa ruq'uisbul chuka', y ri xincamsus y c'o nuc'aslen, ninbij c'a ronojel re': ⁹ Que vetaman ronojel ri inojibul ri nyixbanun, ri ipokonul, ri imeba'il, pero chinuvuch yin rix beyoma' vi. Vetaman que ri vinuk ri nyebin que ye israelitas y xa man ye israelitas tuj, q'uiy itzel ri nquibij chivij. Pero ri vinuk ri' xa ye jun molaj richin ri itzel-vinuk. ¹⁰ Man c'a tixbij-ivi' chuvuch ri nc'ulachij ri chivuch apu. Roma ri itzel-vinuk nbun cheque ch'aka ri yec'o chi'icojol que nyeruya' pa carcel

y nutz'et na c'a vi iyo'on ivánima riq'uín ri Dios. Diez c'a k'ij ri nyixc'uje' pa pokonül. Pero tiya' c'a ivánima riq'uín ri Dios, stape' (aunque) ta nc'atzin ta nyixapon chuvüch ri camic. Y yin ninya' ri lok'olüj sipanic chive, roma nic'ul c'a ic'aslen ri man nq'uis tñj. ¹¹ Roma c'a ri', achique ri c'o ruxiquín richin nrac'axaj, trac'axaj c'a achique ri nbij ri Lok'olüj Espíritu cheque ri siete molaj ri ye quitaken vichin. Roma achique c'a ri xtich'acon, man c'a napon tñj chupan ri pokonül richin ri ruca'n camic.

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Pérgamo

¹² Y tatz'ibaj c'a e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin ri chiri' pa tinamit Pérgamo, y tabij-e chin, que yin ri uc'uayon ri cachi'el machet ri chi ca'i' lados c'o-vi rey, nin-bij c'a: ¹³ Yin vetaman ri inojibül ri nyixbanun. Vetaman que ri ape' rixc'o-vi, chiri' tz'uyul-vi ri itzel-vinük. Y man riq'uín tñj ri' ri nubi' c'a c'üs na pa tak ivánima, y iyo'on ivánima viq'uín. Man xínimestaj tñj can chupan ri k'ij tok ri hermano Antipas xcamsüs. Rija' xutzijoj ri nutzij, y roma ri man xuya' tñj can, rija' xcamsüs chiri' ape' c'o-vi ri ruch'acat ri itzel-vinük. ¹⁴ Pero yec'o c'a inojibül ri nyixbanun ri man nyeka' tñj chinuvüch. Ri chi'icojol yec'o c'a ri man ncajo' tñj nquiya' can ri itzel tak tijonic richin ri Balaam ri xerubij chin ri Balac ojer can tiempo, que tubana' cheque ri israelitas que nyetzak pa mac, que quequitija' ri sujun chic chiquivüch ri dios (tiox) ri xa man ye ketzij tñj, y que ri achí'a' y ri ixoki' tiquicanola-qui'

richin nyemacun. ¹⁵ Chuka' yec'o ch'aka chi'icojol ri man ncajo' tuj nquiya' can ri quitijonic ri vinuk ri quibini'an nicolaítas. Y ri itzel tak tijonic ri', xa man nyeka' tuj chinuvuch yin. ¹⁶ Roma c'a ri', tiya' can rubanic ri itzel c'aslen y titzolij c'a pe ic'u'x. Roma si man quiri' tuj ri nibün, jari' tok nquinapon y ninbün oyoval iviq'uin. Ninbün oyoval iviq'uin riq'uin ri cachi'el machet ri ntel-pe pa nuchi'. ¹⁷ Roma c'a ri', achique ri c'o ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj c'a ri nbij ri Lok'olüj Espíritu cheque ri siete molaj ri ye quitaken vichin. Roma achique c'a ri nch'acon, ninya' c'a ri vüy ri rubini'an maná chin, vüy ri yacül can. Y chuka' ninjuch c'a jun vit sük abüj chin, ri ape' tz'iban-e jun c'ac'a' bi'aj. Y ri c'ac'a' bi'aj re', xaxe c'a ri nc'ulun richin ri nye'etaman.

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Tiatira

¹⁸ Y tatz'ibaj c'a chuka' e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chirí' pa tinamit Tiatira, y tabij-e chin, que yin ri Ruc'ajol ri Dios, ri cachi'el ruxak-k'ak' ri runak'-nuvuch y nyeyiq'uiyot chuka' cachi'el bronce ri vakün, ninbij c'a: ¹⁹ Yin vetaman ronojel ri inojibül ri nyixbanun. Vetaman que nkujijo', yin y chuka' conojel vinuk, que iyo'on ivánima viq'uin, que nyixto'on, que ivetaman-vi nyixcoch'on, y que más vi ri nyixtajin chubanic vocomi que chuvuch pa nabey. ²⁰ Xa jac'a c'o jun inojibül ri nyixbanun ri man nka' tuj chinuvuch, y ri' ja ri man jun ibin chin ri ixok Jezabel que man tubün ri ntajin chubanic. Roma rija' nbij c'a que ja ri rutzij ri Dios

ri nuk'alajrisaj, pero xaxe c'a richin nyeruch'üc ri nusamajela'. Nbün cheque ri nusamajela' ri' que nyetzak pa mac. Nbij c'a que tiquitija' ri sujun chic chiquivüch dios (tiox) ri xa man ye ketzij tüt, y que ri achi'a' y ri ixoki' tiquicanola-qui' richin nyemacun. ²¹ Y yin nuyo'on-vi k'ij chin que tuya' can rubanic ri mac, cachi'el ri mac nbanala' quiq'uin achi'a', y que titzolij-pe ruc'u'x viq'uin. Pero rija' xa benük c'a ránima chirij ri mac ri nbün y man ntzolij tüt pe ruc'u'x. Xa man nrajo' tüt c'a nuya' can ri mac. ²² Y roma c'a ri man nuya' tüt can rubanic ri rumac, ninbün c'a chin que tika-ka chuvüch varabül roma jun yabil. Y chuka' ri jampe' ri quibanun mac riq'uin, nquic'usaj juis pokonül. Y quiri' ninbün cheque si man nquiya' tüt can rubanic ri mac y si man ntzolij tüt pe quic'u'x. ²³ Y conojel c'a ri ye ral nyencamsaj, richin que tiquetamaj conojel ri molaj ri ye quitaken vichin, que yin vetaman ri achique ri nquinuc y vetaman chuka' ri c'o pa tak cánima conojel. Y cachi'el c'a ri inojibül ri nyixbanun chi'ijujunal, quiri' c'a chuka' ri ruq'uexel ri nic'ul. ²⁴ Jac'a ri ch'aka ri yec'o pa tinamit Tiatira ri man quitzekleben tüt ri rutijonic ri Jezabel, nixta chuka' man xquetamaj tüt ruvüch ri itzel-vinük y ri nimalüj runojibül, cachi'el nbix que nchajin, utz vi ri xquibün, y man jun chic c'a ri ninchilabej cheque. ²⁵ Xaxe c'a ninjo' que man tiquiya' can rubanic ri utz. Y c'a ja ta c'a ri' ri nyetajin chubanic tok yin nquipu'u jun bey chic. ²⁶ Ri ye jaru' c'a ri nyech'acon y nquibün-vi ri ninbij cheque c'a tok napon na ri ruq'uisbül k'ij richin ri quic'aslen chuvüch ri ruch'ulef, ninbün c'a cheque que ja rije' ri nquibün mandar pa quivi'

ri vinük. ²⁷ Cachi'el ri rubanun-pe ri Nata' chuve yin. Rujachon-vi-pe nuchuk'a' pa nuk'a' pa quivi' ri ruch'ulef. Y ri ninjüch c'a cuchuk'a' pa quik'a', nquibün mandar pa quivi' ri ruch'ulef riq'uin ronojel cuchuk'a'. Cachi'el xa ta jun ch'ich' ri c'o pa quik'a', richin man c'ayuf tñj nyequipaxila', cachi'el nban cheque ri bojo'y. ²⁸ Y chuka' ninjüch c'a pa quik'a' rije' ri ch'umil ri nyeq'uiyot ri cumaj saker yan. ²⁹ Roma c'a ri', ri c'o ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj c'a ri nbij ri Lok'olüj Espíritu cheque ri siete molaj vinük ri ye quitaken vichin.

3

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Sardis

¹ Tatz'ibaj c'a e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chiri' pa tinamit Sardis, y tabij-e chin, que yin ri c'o siete espíritu richin ri Dios viq'uin y siete chuka' cachi'el ch'umila', ninbij c'a, que vetaman ronojel ri inojibül ri ny-ixbanun. Vetaman que nbix chive que c'o ic'aslen, pero xa man quiri' tñj. Xa rix camnük chinuvüch yin. ² Roma c'a ri', ninbij chive que tuna' ivüch y man tiya' k'ij que nyeq'uis chuka' ri c'a utz na ri yec'o pa tak ic'aslen. Pa ruq'uexel ri' xa tibana' cheque que nyeq'uiy, roma xa quitz'amon chuka' quicamic ri ca'i-oxi' ri'. Yin nintz'et-vi c'a que ri nojibül ri nye'ibanala' rix ri rixc'o pa tinamit Sardis, man utz tñj. Man utz tñj vi chuvüch ri Dios. ³ Tika-pe c'a chi'ic'u'x ri rutzij ri Dios ri xic'ul pa nabey y ivac'axan-vi chuka'. Titzolij chic c'a pe ic'u'x viq'uin y titzeklebej jun bey chic ri rutzij ri

Dios. Roma si xa man quiri' tñj ri nibñn, nquipu'u pan ivi'. Nquipu'u cachi'el nbñn jun elek'on y man ninabej tñj c'a achique hora tok nquika-pe. ⁴ Pero chi'icojol rix ri rix itaken vichin chiri' pa tinamit Sardis, yec'o c'a ri ye ch'ajch'oj. Man quitz'ilobisan tñj qui' riq'uin nibñn ri man ye utz tñj. Y jare' c'a ri nyebiyin viq'uin yin, quicusalon sñk tak tziñk, roma ye c'uluman-vi. ⁵ Achique c'a ri nch'acon, njach chuka' ri sñk tak rutziek. Y man ninvelesaj tñj ri rubi' chupan ri vuj ri richin c'aslen. Y chuka' ninbij c'a chin ri Nata' y cheque ri ángeles, que ri jun ri' vichin yin. ⁶ Ri vinñk ri c'o c'a ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj c'a ri nbij ri Lok'olñj Espíritu cheque ri siete molaj ri ye quitaken vichin.

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Filadelfia

⁷ Tatz'ibaj-e c'a chuka' chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chiri' pa tinamit Filadelfia, y tabij-e chin, que yin ri lok'olñj, ri ketzij y ri uc'uayon chuka' ri llave richin ri David, llave ri tok nujñk man jun ntz'apin y tok nutz'apij man jun njakon, ninbij c'a, ⁸ que yin vetaman ronojel ri inojibñl ri nyixbanun. Roma c'a ri' nujakon-vi jun puerta chivñch, ri man jun ntiquer ntz'apin. Roma man jun bey vi ivevan que itaken ri nubi'. Y man riq'uin tñj que man jun oc ik'ij banun chive, rix nitakej-vi ri nbij ri nutzij. ⁹ Y roma c'a ri', yin ninbñn que nyexuque' chivñch ri jun molaj richin ri itzel-vinñk ri nyebin que ye israelitas y xa man quiri' tñj. Y quere' ninbñn cheque richin tique-tamaj que yin nyixinjo-vi. ¹⁰ Rix nibñn-vi ri nbij ri nutzij, que tivoyobej riq'uin coch'onic. Y roma

c'a ri utzilüj inojibül ri xixbanun ri', nyixinchajij c'a chuvüch ri pokonül tok nka-pe, pokonül ri nka-ka pari' ri ruch'ulef, richin nyetijox c'a conojel ri vinük. ¹¹ Y chanin vi c'a nguipu'u jun bey chic. Y roma c'a ri' tichajij vi c'a jabel ri iyacon pa tak ivánima, richin que man jun nrelesan chive ri lok'olüj sipanic. ¹² Y ri ye jaru' c'a ri nych'acon, ninbün c'a cheque que nye'oc lok'olüj tak xata't richin ri racho ri nu-Dios. Chiri' c'a riq'uin ri Dios nyec'uje-vi chi jumul. Y chiquij c'a rije' nintz'ibaj ri rubi' ri nu-Dios y ri rubi' ri rutinamit rija'. Y ri tinamit ri' ja ri c'ac'a' Jerusalén, ri nka-pe chila' chicaj riq'uin ri nu-Dios. Y chiri' chiquij ri xata't ri' nintz'ibaj c'a chuka' ri c'ac'a' nubi' yin. ¹³ Ri achique c'a ri c'o ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj-vi c'a ri nbij ri Lok'olüj Espíritu cheque ri siete molaj ri ye quitaken vichin.

Ri nbij ri Jesucristo cheque ri ye quitaken richin ri yec'o pa tinamit Laodicea

¹⁴ Y tatz'ibaj c'a e chin ri nusamajel ri c'o pa quivi' ri ye quitaken vichin chiri' pa tinamit Laodicea, y tabij-e chin, que yin ri ketzij y yin ri nquitzijon ri nutz'eton, y yin chuka' ri yinc'o riq'uin ri Dios ri pa rutz'uquic, tok xban ri ruch'ulef, ninbij c'a cheque, ¹⁵ que yin vetaman ronojel ri inojibül ri nyixbanun. Vetaman que man iyo'on tuj ivánima viq'uin, pero chuka' man nquiniya' tuj can. Más ta utz que rix mek'en ta o rix tef ta. ¹⁶ Pero roma c'a ri xa man rix mek'en tuj, y xa rix liloj, nyixinx'a' c'a e. ¹⁷ Roma rix nibij c'a que c'o itumin, rix beyoma' chic y man jun chic c'a ri nc'atzin ta chive. Y man ivetaman tuj que

xa c'ayuf ibanun chinuvüch yin. Xa rix meba', xa manak ichajin. Rix ch'anül, y chuka' rix moyi'.
¹⁸ Roma c'a ri' ninya' rutzijol chive, que tok rix nilok' k'anapük, tilok'o' c'a ri c'o viq'uin, richin quiri' nquixoc-vi beyoma'. Roma ri k'anapük c'o viq'uin, utz vi, roma c'usan chic pa k'ak'. Man jun chic c'a vit tz'il c'o chirij. Y tok rix nilok' chuka' tziük, tilok'o' c'a ri sük tziük viq'uin yin, richin que nucuch rij ri iq'uix. Y quiri' chuka' que viq'uin yin tilok'o-vi ri ak'on richin niya' pa tak runak'-ivüch rix, richin nyixtzu'un jabel. ¹⁹ Y yin ninbij c'a ri achique quibanun y nyenya' chuka' pa c'ayuf ri nyenjo'. Romari' rix riq'uin c'a ronojel ivánima titzolij chic pe ic'u'x viq'uin. ²⁰ Roma yin jare' yinc'o pa ruchi-jay y nquinoyon-apu. Achique c'a ri nrac'axan-pe vichin y nujük-pe chinuvüch, nquinoc-apu riq'uin y nquiva' riq'uin. Y chuka' ri jun ri' nva' viq'uin yin. ²¹ Achique c'a chuka' ri nch'acon, ninya' c'a chuka' k'ij chin richin que ntz'uye' junan viq'uin. Cachi'el ri xban chuve yin tok xinch'acon, xintz'uye-vi riq'uin ri Nata' Dios. ²² Y ri achique c'a ri c'o ruxiquin richin nrac'axaj, trac'axaj c'a ri nbij ri Lok'olüj Espíritu cheque ri molaj ri ye quitaken vichin.

4

Ri Dios nuc'ul c'a ruk'ij

¹ Y c'ateri' yin Juan, xintz'et yan chic que ri chicaj jakül jun puerta, y xinvac'axaj c'a jun ch'abül. Jari' ri nabey ch'abül ri xinvac'axaj, y ri rubanic ri ch'abül ri' cachi'el c'a ri nk'ajan jun trompeta. Y

xbij c'a pe chuve: Cajote-pe, y ninc'ut c'a chavüch ri nyebanatüj ri nbe-apu.

² Y jari' tok xinna' que ja ri Lok'olüj Espíritu ri uc'uayon vichin. Xintz'et c'a que ri chicaj c'o Jun tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. ³ Y ri tz'uyul pari' ri lok'olüj ch'acüt ri c'o chicaj, ja ri Dios. Rija' cachi'el c'a ri abüj ri nbix jaspe y cornalina cheque, quiri' ri ntzu'un. Y juis c'a nyiq'uiyot. Ri lok'olüj ch'acüt ri' sutin c'a pe rij roma jun arco iris. Y ri arco iris re' rüx c'a ntzu'un, cachi'el ri abüj ri nbix esmeralda chin. ⁴ Ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat sutin c'a rij riq'uin veinticuatro chic ch'acüt. Y ri veinticuatro rajatük tak achi'a' ri ye tz'uyul chiri' ye quicusalon c'a sük tak tziük y ye quicusalon chuka' coronas ri ye banun riq'uin k'anapük. ⁵ Jac'a pa nic'aj ape' c'o-vi ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat, nye'el c'a pe coyopa' y truenos juis njinin ruch'abül. Y ri chuvüch apu nyec'at c'a siete k'ak'. Y ri k'ak' re', jare' ri siete espíritu richin ri Dios. ⁶ Chiri' chuvüch chuka' apu ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat, c'o c'a jun cachi'el mar y cachi'el vidrio ntzu'un.

Pa nic'aj c'o-vi ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat, y sutin-apu rij coma ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o. Nojnük c'a quij roma ri runak' tak quivüch. ⁷ Ri nabey c'a cheque ri ye caji' ri' cachi'el c'a rubeyal jun león. Ri ruca'n cachi'el c'a jun alaj vacx. Ri rox cachi'el c'a ntzu'un jun vinük. Y jac'a ri rucaj, cachi'el c'a jun xic ri ruric'on ruxic' benük chicaj. ⁸ Y rije' ox-ox c'a c'ulaj quixic' c'o, y nojnük-vi c'a ri quij y ri xe' tak quixic' riq'uin ri runak' tak quivüch. Y man jun bey c'a ri man ta nquiya' ruk'ij ri Dios. Chi pak'ij chi chak'a' nquibij:

Lok'olüj, lok'olüj, lok'olüj Ajaf Dios
 Ajaf Dios ri c'o-vi ronojel avuchuk'a' aviq'uin.
 Rat ri ratc'o-vi-pe pa rutz'uquic, ri ratc'o vocomi, y
 ri ncac'uje' chuka' ri nbe-apu, nquibij c'a.

⁹ Y quiri' nquibün c'a ri ye caji' ri juis q'uiy
 runak' tak quivüch c'o, richin nquiya' ruk'ij ri
 tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. Nyematioxin c'a chin
 ri chi jumul c'o. ¹⁰ Y tok quiri' nquibün, ri vein-
 ticuatro rajatük achi'a' nyexuque' c'a chuvüch ri
 tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. Nquiya' c'a ruk'ij ri
 chi jumul c'o. Y ri rajatük achi'a' nquelesala' c'a ri
 qui-coronas y nyequiya-apu chuvüch ri tz'uyul pa
 lok'olüj ruch'acat, y nquibij c'a chuka':

¹¹ Kajaf Dios,
 c'uluman c'a que nac'ul ak'ij y chuka' ri
 avuchuk'a',
 roma xaxe rat ri c'o ak'ij y c'o chuka' avuchuk'a'.
 Ja rat ri xabanun ronojel ri c'o y xe'aq'uiytisaj,
 roma jari' ri arayibül.

5

*Ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja c'uluman-vi
 que nujük ri vuj*

¹ Y xintz'et c'a que ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj
 ruch'acat, c'o jun vuj boton ri ruc'uan pa rajquik'a'
 (ru-mano derecha). Ri vuj ri', c'o tz'iban chuvüch
 y chirij, y tz'apin riq'uin siete retal. ² Y jari' tok
 xintz'et jun ángel ri juis ruchuk'a', y riq'uin ri juis
 ruchuk'a' nuc'utuj c'a: ¿C'o ta comi jun ri c'uluman
 richin nrelesaj ri siete retal richin ri vuj y nujük?

³ Pero man jun. Xa man jun c'a ri c'uluman ta
 richin nujük-ka ri vuj. Man jun chupan ri caj, nixta

pari' ri ruch'ulef y nixta chuxe' ka ri ruch'ulef. Stape' (Aunque) ta xaxe richin nutz'et ba'. ⁴ Y yin juis c'a nquinok', roma man jun ri c'uluman ta richin nujük ri vuj y nusiq'uij. Man jun c'o, stape' (aunque) ta xaxe richin nutz'et ba'. ⁵ Y jun cheque ri rajatük tak achi'a' xbij chuve: Man catok' chic c'a, roma ri vuj c'o c'a Jun ri c'uluman richin nrelesaj ri siete retal richin y nujük, roma ja rija' ri ch'aconük y junan c'a riq'uin jun león. Rija' ruxquin-rumam can ri Judá y ruxquin-rumam can chuka' ri rey David, xbij chuve.

⁶ Y c'ateri' xintz'et que ri Jun ri', jari' ri cachi'el Alaj Oveja ri xc'o yan chuvüch ri camic. Rija' pa'ül c'a chiri' pa quinic'ajal ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat, ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, y ri rajatük tak achi'a'. Y ri cachi'el Oveja ri' c'o siete ruc'a' y siete chuka' runak' tak ruvüch. Y ri siete runak' tak ruvüch ri', ja ri siete espíritu richin ri Dios ri ye takon chuvüch ri ruch'ulef richin nye-samüj. ⁷ Xpu'u c'a ri cachi'el Alaj Oveja ri c'unük chic chuvüch ri camic, xberuc'ama-pe ri boton vuj pa rajquik'a' (ru-mano derecha) ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. ⁸ Y jac'a tok xberuc'ama-pe ri boton vuj ri', ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch y ye cachibilan ri veinticuatro rajatük tak achi'a', xexuque-ka chuvüch ri cachi'el Alaj Oveja ri c'unük chic chuvüch ri camic. Y ri rajatük tak achi'a' ri' quic'ualon c'a ri jun ruvüch k'ojon rubini'an arpa y quic'ualon chuka' lük ri ye banun riq'uin k'anapük ri c'o-e jubulüj tak ak'on chupan. Y jari' ri qui-oraciones ri yec'o chic pa ruk'a' ri Dios. ⁹ Y ri rajatük tak achi'a' ri' c'o c'a jun c'ac'a' bix nquibixaj, y ri bix ri' nbij c'a:

Rat ri cachi'el jun Alaj Oveja, c'uluman-vi richin xbe'ac'ama-pe ri vuj, y c'uluman-vi chuka' richin nye'avelesaj ri retal ri nyetz'apin c'a can.

Roma rat xacamsüs, y riq'uín ri aquíq'uel xojacol konojel richin xojoc richin ri Dios.

Achique na ta c'a ri ye kaxquin-kamama' y kach'abül, y achique na ta c'a chuka' katina-mit y ri karuch'ulef.

¹⁰ Xabün c'a chuka' cheke que xojoc reyes y sacerdotes richin ri Katata' Dios, y junan nkabün mandar pari' ri ruch'ulef.

¹¹ Tok xintzu'un yan chic, xintz'et que ye juis q'uiy ángeles ri quisutin rij ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch y ri rajatük tak achi'a'. Y ri ángeles ri yec'o chiri', pa millones c'a, y xinvac'axaj c'a ¹² que riq'uín ronojel cuchuk'a' nquibij:

Ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja ri xcamsüs, c'uluman-vi que c'o ruchuk'a', c'o rubeyomal y c'o etamabül riq'uín.

Rija' ronojel ntiquer nbün.

Y chuka' c'uluman que nuc'ul ruk'ij, y c'uluman que nc'uje' ri rubi' pa nabey.

¹³ Y xinvac'axaj c'a chuka' conojel ri ye ruq'uiytisan ri Dios ri yec'o chupan ri caj, ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, ri yec'o chuxe' ka ri ruch'ulef, y ri yec'o chupan ri mar, nquibij c'a:

Ri tz'uyul chupan ri lok'olüj ruch'acat y quiri' chuka' ri cachi'el Alaj Oveja ri c'unük chic chuvüch ri camic, jari' ri c'o rubi' pa nabey, c'o ruk'ij, y c'o ruchuk'a' richin chi jumul, xquibij.

¹⁴ Y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, xquibij c'a: Quiri' c'a.

Y ri veinticuatro rajatük achi'a' c'ateri' xexuqueka richin xquiya' ruk'ij ri chi jumul c'o ruc'aslen.

6

*Tok ri Jesucristo xutz'om rujakic ri vuj ri tz'apin
riq'uin siete retal*

¹ Y c'ateri' tok xintz'et que ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, xrelesaj ri nabey retal richin ri boton vuj. Jari' tok xinvac'axaj chuka' que xch'o ri jun cheque ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o. Ri rubanic ri nch'o, cachi'el c'a ri njinin, y xbij c'a: ¡Catampe! ¡Tatz'eta'!

² Y yin xintz'et c'a jun quiej sük rij, y ri tz'uyul-e chirij ruc'uan c'a jun ch'a' pa ruk'a'. Xjach jun ru-corona. Y rija' xbe richin nbech'acon, y nbech'acon na vi c'a.

³ Tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri ruca'n retal richin ri boton vuj, xinvac'axaj c'a que xch'o ri ruca'n cheque ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, y xbij c'a: ¡Catampe! ¡Tatz'eta'!

⁴ Y xbe'el-pe jun quiej cük rij. Y ri tz'uyul-pe chirij, xjach-e autoridad pa ruk'a' richin que tuya' oyoval chiquicojol ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, richin quiri' tiquicamsala' na qui'. Y xjach-e chuka' jun machet nim pa ruk'a'.

⁵ Tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri rox retal richin ri boton vuj, xinvac'axaj c'a que xch'o ri rox cheque ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, y xbij c'a: ¡Catampe! ¡Tatz'eta'!

Tok xintz'et na vi, xintz'et jun quiej xak rij, y ri jun tz'uyurnük-pe chirij ruc'uan jun etabül pa ruk'a'. ⁶ Y xinvac'axaj c'a chuka' que c'o jun ri nch'o-pe ape' yec'o-vi ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch, y nbij c'a: Rajil jun k'ij samaj chin jun samjel rajil ri ca'i' libras trigo, y rajil chuka' jun k'ij samaj chin jun samjel rajil vaki' libras cebada. Jac'a ri aceite olivo y ri ruya'al-uva man tinük.

⁷ Tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri rucaj retal richin ri boton vuj, xinvac'axaj c'a que xch'o ri ruq'uisbül cheque ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, y xbij c'a: ¡Catampe! ¡Tatz'eta'!

⁸ Tok xintz'et na vi, xintz'et jun quiej k'ün rij y tz'uyuben-e roma jun ri rubini'an Camic. Y chirij ri Camic re' tzecketel c'a e ri jun ri rubini'an Qui-Lugar ri Caminaki'. Y pa ruk'a' c'a ri Camic y pa ruk'a' ri rubini'an Qui-Lugar Ri Caminaki', xjach c'a cuchuk'a' richin que quequicamsaj jun molaj cheque ri caji' molaj vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, riq'uin oyoval, riq'uin vayjül, riq'uin yabil y quiq'uin ri chico ri nyec'uxun.

⁹ Tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri vo'o retal richin ri boton vuj, xintz'et c'a que chuxe' ri altar chiri' c'o-vi ri cánima ri vinük ri ye camsan-e roma xquitzijola' ri rutzij ri Dios y roma chuka' man nquixbij tuj qui' xquik'alajrisaj que quitaken ri Dios. ¹⁰ Y ri cánima ri vinük ri yec'o chuxe' ri altar ri', riq'uin cuchuk'a' nquibij: Lok'olüj y ketzij Kajaf, ¿jampe' c'a nabün juzgar pa quivi' ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef? ¿Jampe' c'a naya' ruq'uexel cheque roma ri kamic roj? nquibij.

¹¹ Y jari' tok xjach quitziek sük chiquijujunal, y xbix c'a chuka' cheque que c'a ticoyobej chic na ba', roma c'a yec'o na ri cachibil pa rusamaj ri Cristo, y chuka' ri qui-hermanos-qui' quiq'uin, c'a man jani nyecamsüs coma ri vinük, cachi'el ri xquic'ulachij-e rije'.

¹² Tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri vaki' (sexto) retal richin ri boton vuj, xintz'et c'a que xbün jun nimalüj cab-rakün. Y ri k'ij man nsakrisan tuj chic, xa xk'ekür cachi'el jun pin tziük ri banun riq'uin rusmal jun chico xak rij, ri tziük ri nucusüs tok c'o bis. Y ri ic' quic'-quic' ntzu'un roma xcakür-ka. ¹³ Y ri ch'umila' xebetzak-pe ri chicaj y xetzak-ka pari' ri ruch'ulef, cachi'el tok nyebetzak-pe ri ruvüch ri hiquera pa ruk'a' jun nimalüj cakik'. ¹⁴ Y ri caj xc'ol-e-ri' cachi'el tibot-e-ri' jun vuj. Y ronojel juyu' y chuka' ri ruch'ulef ri yec'o pa nic'aj tak ya' xe'el pa tak quic'ojlibül. ¹⁵ Ri reyes ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, ri ch'aka chic autoridades, ri beyoma', ri ye uc'uey quichin achi'a' ri ye richin oyoval, ri vinük ri c'o cuchuk'a' pa quik'a', ri lok'on tak samajela' y ri vinük ri ye libre vi, xquevala' c'a qui' pa tak jul y chucojol tak abüj ri chuvüch tak juyu'. ¹⁶ Y conojel c'a ri vinük re' nquibij c'a: Nyetzak ta pe ri juyu' y abüj chikij y nkujquivevaj chuvüch la tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. Y nkujquivevaj chuvüch ri castigo ri nuya' ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja.

¹⁷ Roma xka-pe yan ri k'ij tok nka-pe ri castigo pa kavi' y man jun c'a ntiquer npa'e' ta can.

Ri israelitas ri xquic'ul quetal pa nic'aj-quivüch

¹ Y c'ateri' tok xentz'et ye caji' ángeles. Jun ángel pa'ül pa jun cachi'el ru-esquina ri ruch'ulef, jun chic pa jun. Y quiri', jujun c'a ángel ye pa'ül pa jun cheque ri caji' cachi'el ru-esquina ri ruch'ulef, quik'aton ri caji' ruvüch cakik', richin que man nye'apon tñj pari' ri ruch'ulef, pari' ri mar, y pa quivi' ri che'. ² Y xintz'et chuka' que c'o jun ángel ri jotol-pe chiri' pan oriente, ruc'amon-pe ri retal richin ri c'aslic Dios. Y ri ángel re' riq'uin c'a ronojel ruchuk'a' xch'o-apu cheque ri ye caji' ángeles, ri yo'on-vi-pe cuchuk'a' pa quik'a' richin nyequibana' castigo pari' ri ruch'ulef y ri mar. ³ Y xbij c'a ri jun ángel cheque ri ye caji': Man jun na castigo tiya' pari' ri ruch'ulef, pari' ri mar y cheque chuka' ri che', roma c'a nc'atzinej que nkaya' quetal ri rusamajela' ri Dios pa nic'aj-quivüch, riq'uin ri retal ri Dios.

⁴ C'ateri' yin Juan xinvac'axaj c'a que ye ciento cuarenta y cuatro mil israelitas ri xquic'ul quetal. Jari' ri vinük richin ri doce tinamit ri rubanun ri nimalüj tinamit Israel. ⁵ Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Judá. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Rubén. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Gad. ⁶ Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Aser. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Neftalí. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Manasés. ⁷ Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Simeón. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Leví. Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Isacar. ⁸ Ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Zabulón. Ye

doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri José, y ye doce mil cheque ri ye ruxquin-rumam can ri Benjamín. Y ja conojel re' ri xquic'ul quetal pa nic'aj-quivüch.

Ri quicusalon sük tak tziük ja ri ye colotajnök chic pe chupan ri nimalüj pokonül

⁹ Y c'ateri' yin xintz'et c'a que ye juis vinük ri man junan tük ruch'ulef nyepu'u-vi, man junan tük chuka' nyetzu'un, man junan tük quitinamit y man junan tük quich'abül. Conojel c'a ri vinük re' yec'o c'a apu chuvüch ri Jun tz'uyul chupan ri lok'olüj ruch'acat y chuvüch chuka' apu ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. Y ri vinük re' man jun c'a ri ntiquer ta najlan quichin, roma ye juis. Y sük c'a ri quitziek ri ye quicusalon, y ye quic'ualon ramos pa tak quik'a'. ¹⁰ Y conojel riq'uín ronojel cuchuk'a' nquibij:

Ri xojcolotüj,

ja ri Dios ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat ri xbanun, y chuka' ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, nquibij.

¹¹ Y conojel c'a ri ángeles ye pa'ül quisutin rij ri ape' tz'uyul-vi ri Dios, y quisutin quij ri rajatük tak achi'a' y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o. Y richin c'a nquiya' ruk'ij ri Dios, xquikasaj-ka-qui' c'a pan ulef. ¹² Y tok quibin chic que quiri' vi, xquibij c'a:

Ja ri rubi' ri ka-Dios c'o pa nabey.

Rija' c'o-vi ruk'ij, y ja rija' ri Rajaf ri etamabül.

Ja chuka' rija' ri c'uluman que nc'ulun ri matiox-inic.

Rija' c'o-vi ruk'ij, c'o ruchuk'a' richin chi jumul.

Ronojel vi ntiquer nbün.

Quiri' c'a, nguibij.

¹³ Y c'ateri' jun c'a cheque ri rajatük achi'a' xuc'utuj chuve: ¿Avetaman achique c'a chi vinük la sük-sük quitziek quicusalon? ¿Y ape' quepu'u-vi? xbij chuve.

¹⁴ Y yin Juan xinbij c'a chin: Ja rat ri rat etamayon achique chi vinük la', xinbij.

Y rija' xbij c'a chuve: Jare' ri ye elenük chic pe chupan ri nimalüj pokonül, y quich'ajch'ojrisalon y quisakrisalon-pe-qui' chupan ri ruqui'q'uel ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. ¹⁵ Y romari' yec'o-apu riq'uin ri Dios, chupan ri racho, y chi pak'ij chi chak'a' nguibün rusamaj. Y ri Dios tz'uyul c'a chupan ri lok'olüj ruch'acat ye rucha-jin, roma quiq'uin c'o-vi. ¹⁶ Ri vinük c'a re' man nyenum tuj chic quipan, nixta nchaki'j chic pe quichi'. Man nyec'at tuj chic chuvüch-k'ij, nixta chuka' man nquic'usaj tuj chic c'atün. ¹⁷ Roma ja ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, ri c'o-apu chunakaj ri ape' tz'uyul-vi ri Dios, jari' ri nchajin quichin. Y nyeruchajij cachi'el nyechajix ri ovejas, y nyeruc'uj c'a chuka' richin nuya' quiya' pa tak ape' nalüx ya' richin c'aslen. Y ri Dios nbün c'a chuka' cheque que man jun chic k'oxon ni bis nc'uje' quiq'uin.

8

Ri xbanatüj tok ri Jesucristo xrelesaj ri ruq'uisbü retal richin ri vuj

¹ Y ja tok ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja xrelesaj ri ruvuku' (séptimo) retal richin ri boton vuj, ri chila' chicaj colope' jun nic'aj hora xbün que

man jun xk'ajan. ² Y c'ateri' xentz'et c'a ri ye siete ángeles ri ye pa'ül-apu chuvüch ri Dios. Y cheque c'a ri siete ángeles re' xjach jujun trompetas. ³ Y c'ateri' tok xintz'et que petenük jun chic ángel y ruc'amon-pe jun bambül richin pon banun riq'uin k'anapük, y choj xbepa'e' chuvüch apu ri altar. Y xbejach c'a pe q'uuy pon chin, richin quiri' nuporoj pari' ri altar k'anapük, ri c'o-apu chuvüch ri ape' tz'uyul-vi ri Dios. Ri jubulüj ruxla' ri pon y ri qui-oraciones ri lok'olüj tak ralc'ual ri Dios, junan c'a nye'apon-e c'a chuvüch rija'. ⁴ Y quiri' vi c'a, roma ri rusibil ri pon y ri qui-oraciones ri yec'o chic pa ruk'a' ri Dios, nk'alajin-vi c'a que pa ruk'a' ri ángel nye'el-vi-e y nye'apon c'a chuvüch ri Dios. ⁵ Jari' tok ri ángel xberuc'ama' chic pe ri bambül richin ri pon y xberuya-pe k'ak' chupan, ri c'o pari' ri altar. Y c'ateri' xutorij ri k'ak' c'a pari' ri ruch'ulef xintz'et yin. Y jari' tok xepu'u nyek'ajan truenos, ch'abül, coyopa', y chuka' xbün cab-rakün.

Tok ri ángeles nquixupuj ri trompetas

⁶ Y ri siete ángeles ri ye uc'uayon ri trompetas, jari' xquichojmirsala-qui' richin nyequixubaj ri trompetas.

⁷ Y tok ri nabey ángel xuxubaj ri ru-trompeta, jari' tok xka-ka sakboch y k'ak' yojon riq'uin quic' pari' ri ruch'ulef. Y jun molaj cheque ri oxi' molaj chin ronojel ri che' c'o, xq'uis k'ak'. Y quiri' c'a ronojel k'ayis.

⁸ Ja tok ri ruca'n ángel xuxubaj ri ru-trompeta, xintz'et c'a jun k'ak' cachi'el jun nimalüj juyu' rubanun y xtorix pa mar. Y jun molaj cheque ri oxi' molaj chin ri mar xoc quic'. ⁹ Y roma c'a

jun molaj cheque ri oxi' molaj chin chin ri mar xoc quic', ronojel ri c'o quic'aslen ri yec'o chiri', xecom, y ri barcos ri ye benük chiri', xeq'uis c'a.

¹⁰ Y tok ri rox ángel xuxubaj ri ru-trompeta, xintz'et c'a que jun nimalüj ch'umil nbiron pa k'ak' xbetzak-pe ri chila' chicaj. Y ri ch'umil re' xka-ka c'a pa quivi' jun molaj cheque ri oxi' molaj cheque ri rakün tak ya' y ri ape' na nalüx tak ya' ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef. ¹¹ Ri ch'umil re' rubini'an C'üy, y c'üy-c'üy xbün cheque ri ya' chupan ri lugar ape' xka-vi. Y romari' ye q'uiy c'a vinük ri xecom.

¹² Y ri rucaj ángel xuxubaj c'a ri ru-trompeta, y jubama nic'aj chin ri k'ij, jubama nic'aj chin ri ic' y jubama nic'aj chuka' cheque ri ch'umila', xemoyomo'. Man xetzu'un tüt chic c'a jabel. Y xbün c'a que chin ronojel k'ij, jubama nic'aj ri man xtzu'un tüt chic ri k'ij. Y quiri' c'a chuka' xc'ulachij ri ak'a'. Jubama nic'aj chuka' ri man xetzu'un tüt chic ri ic' y ri ch'umila'.

¹³ Y c'ateri' tok xintz'et y xinvac'axaj chuka' que tiropüp benük jun ángel pa runic'ajal ri caj, y riq'uin c'a ronojel ruchuk'a' nbij: Juis c'ayuf c'a ri nquic'ulachij ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, tok nyek'ajan-pe ri oxi' chic trompetas ri nyexubüx coma ri ángeles.

9

¹ Y jari' tok ri vo'o' (quinto) ángel xuxubaj ri ru-trompeta, y xintz'et c'a que c'o jun cachi'el ch'umil ri xtzak-pe chila' chicaj y chuvüch ruch'ulef xka-ka-vi. Y pa ruk'a' c'a rija' xjach-vi ri llave richin ri jul ri ruyon k'eku'n rupan. ² Ri jun c'a cachi'el ch'umil ri', xberujaka-pe ri ruchí' ri jul ri k'eku'n

rupan. Y chupan c'a ri jul ri' xbe'el c'a pe juis sib, cachi'el xa ta ri jul ri' jun ta nimalüj horno. Ri sib c'a ri xbe'el-pe chiri' chupan ri jul ri k'eku'n rupan, xutz'apij c'a ruvüch ri k'ij, y xunojsaj ri caj. ³ Y chupan ri sib ri' xebec'ulun c'a pe sac', y xebe pari' ri ruch'ulef. Y xban c'a cheque ri sac' ri' que xe'oc cachi'el ri sna'j, roma nquibün-vi ch'a'oj cachi'el nquibün ri sna'j. ⁴ Y xbix c'a cheque que man tiquibün ch'a'oj cheque ri che', ri tico'n o ri k'ayis. Pero tiquibana' ch'a'oj cheque ri vinük ri manak quetal pa nic'aj-quivüch, roma xa man ye richin tuj ri Dios. ⁵ Pero man richin tuj que nyequicamsaj ri vinük, xaxe richin que nyequiya' pa k'oxomül vo'o' ic'. Y ri k'oxomül c'a ri', cachi'el c'a ri k'oxomül ri nquiya' ri sna'j tok nquich'op can jun vinük. ⁶ Y ja k'ij c'a ri' tok ri vinük nquicanola' ri quicamic roma ri k'oxomül ri nquic'usaj, pero xa man jun c'a nquic'ulachij. Juis vi c'a nquirayila' ri quicamic, pero ri camic xa nanmüj chiquivüch.

⁷ Y ri quibanic c'a ri sac' ri', cachi'el ri quiej ri banun chic e quic'ojlen richin nyebe pan oyoval. Pa quijolon quic'uan c'a jun cachi'el corona ri cachi'el k'anapük ntzu'un, y ri quipalüj cachi'el c'a quipalüj vinük. ⁸ C'o c'a chuka' rusmal quivi' cachi'el ri rusmal quivi' ri ixoki'. Ri quey cachi'el quey ri león. ⁹ Ri quij cachi'el c'a ch'ich'. Ri quixic' juis c'a nk'ajan, cachi'el nyek'ajan ye q'uiy carruajes ye chiriren coma quiej y junanin ye benük richin nyebe pan oyoval. ¹⁰ Ri quijey cachi'el ri quijey ri sna'j, y chutza'n c'o ri quich'ut'. Y riq'uin ri quich'ut' ri' nyetiquer c'a nyequiya' pa k'oxomül ri vinük vo'o' ic'. ¹¹ Y ri qui-rey ri sac' ri', ja ri ángel

ri rajaf ri jul ri k'eku'n rupan. Ri qui-rey ri sac' ri' Abadón c'a nbix chin pa kach'abül roj israelitas, y Apolión c'a nbix chin pa quich'abül ri vinük aj-Grecia.

¹² Xc'o c'a ri jun pokonül re', pero c'a c'o chic ca'i' nyecanaj can.

¹³ Y tok ri ruvaki' (sexto) ángel xuxubaj ri ru-trompeta, xinvac'axaj c'a jun ch'abül ri xel-pe ri chiquicojol ri caji' cachos ri yec'o riq'uín ri altar banun riq'uín k'anapük, ri altar ri c'o-apu chuvüch ri Dios. ¹⁴ Y ri ch'abül ri' xbij c'a chin ri ruvaki' (sexto) ángel ri xuxuban ri trompeta: Que'asolotüj c'a ri caji' ángeles ri ye ximil can chuchi' ri nimalüj rakün-ya' Eufrates, xbij.

¹⁵ Y quiri' c'a tok xebesol can ri caji' ángeles, richin nyequicamsaj ri vinük. Roma ri caji' ángeles ri' ye yacon c'a richin ri hora, ri k'ij, ri ic' y ri juna' ri'. Y jun molaj cheque ri oxí' molaj cheque ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef ri nyequicamsaj. ¹⁶ Y ri caji' ángeles ri', ye juis c'a achi'a' richin oyoval yec'o quiq'uín y quiri' c'a chuka' ri quiej. Nyejinin. Y jari' yin Juan xinvac'axaj c'a que ri achi'a' richin oyoval, yec'o c'a ca'i' ciento millones. Y quiri' chuka' ri quiej yec'o quiq'uín.

¹⁷ Y chupan c'a ri cachi'el vachic' ri xinbün, chiri' tok xentz'et ri quiej. Y ri ye tz'uyurnük-pe chiquij ri quiej ri', ye quicusalon c'a ch'ich' chiquic'u'x chin nquitola-qui' q'uín, y ri ch'ich' ri' cük, k'ün y azul c'a ri nyetzu'un. Jac'a ri quiquiej man choj tüj rujolon quiej, xa cachi'el ri quijolon ri león, quiri'. Y k'ak', sib y azufre ri ntel c'a pa tak quichi'. ¹⁸ Y ja ri k'ak', sib y azufre ri nye'el pa tak quichi' ri quiej, jari' ri xecamsan jun molaj cheque ri oxí'

molaj cheque conojel ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef. ¹⁹ Ri quiej c'a re', ja ri quichi' y ri quiej ri nyebanun ch'a'oj, roma pa quichi' ntel k'ak', sib y azufre. Y ri quiej cachi'el cumütz, roma riq'uin ri' chuka' nquibün-vi ch'a'oj.

²⁰ Jac'a ri vinük ri c'a xec'ase' can y man xka-ka tuj ri k'oxomül pa quivi', man riq'uin tuj ri' c'a xquitzolij ta pe quic'u'x. Xa c'a xequibanala' c'a ri itzel ri quibanun can. Xequiyala' c'a quik'ij ri itzel tak espíritu, y xa c'a xequiyala' quik'ij ri vachbül ri ye quibanun riq'uin k'anapük, sakpük, abüj, che' y riq'uin ri ch'ich' nbix bronze chin. Jari' ri xequiya' quik'ij ri vinük ri', y xa ye tiox ri man nyetzu'un tuj, nixta man ncac'axaj tuj y nixta man nyebiyin tuj chuka'. ²¹ Man xquitzolij tuj pe c'a quic'u'x ri vinük ri' riq'uin ri Dios, richin xequiyala' ta can ri camsanic, ri itz y ri elek', y quiri' ta c'a chuka' chi ri achi'a' y ri ixoki' ri nguicanola-qui' richin nyemacun, xquimestaj ta c'a can, pero xa man quiri' tuj xquibün.

10

Ri ángel ri uc'uayon ri vuj co'ol

¹ Y jari' tok yin xintz'et chic c'a jun ángel, ri c'o-vi ruchuk'a' pa ruk'a' y ntajin c'a nka-ka-pe chicaj tok xintz'et. C'o-pe pa jun sutz', y c'o jun arco iris pa rujolon. Xintz'et c'a chuka' que ri ángel ri' cachi'el c'a ntzu'un ri k'ij. Y ri rakün cachi'el ruxak tak k'ak'. ² Y pa ruk'a' ruc'uan c'a jun vuj co'ol, y jakül. C'ateri' xuya' c'a jun rakün pa mar, y ri jun chic xuya' pari' ri ruch'ulef. Ja ri rajquik'a'

(ru-derecha) ri xuya' pa mar y ri ruxocon (ru-izquierda) xuya' pari' ri ruch'ulef. ³ Ri ángel c'a re', riq'uín c'a ronojel ruchuk'a' xch'o, cachi'el tok nk'ajan jun león. Y tok ch'ovinük chic ka, yec'o c'a siete cachi'el truenos ri xech'o-pe. ⁴ Y tok ye ch'ovinük chic c'a pe ri siete cachi'el truenos ri', ja yan ri' nintz'ibaj-ka yin ri xquibij. Pero c'o c'a jun aj-chicaj ch'abül ri xinvac'axaj, y xbij c'a pe chuve: Xaxe aviq'uín rat tic'uje-ka ri tzij ri xquibij ri siete cachi'el truenos, y man tatz'ibaj c'a.

⁵ Y ri ángel ri ruyo'on jun rakün pa mar y chuka' pari' ri ruch'ulef, xintz'et c'a que xutzekej ri rajquik'a' chicaj, ⁶ y xbij c'a: Yin ninbün jurar chuvüch ri c'o-vi chi jumul, ri xbanun ri caj y ri yec'o chupan, ri xbanun ri ruch'ulef y ri yec'o chuvüch, ri xbanun ri mar y ri yec'o chupan. Chuvüch c'a rija' ninbün-vi jurar que man nc'o tñj chic más tiempo. ⁷ Roma ja tok nuxubaj ri ru-trompeta ri ruvuku' (séptimo) ángel, jari' tok nk'alajin jabel ri evatül-pe riq'uín ri Dios, ri xuk'alajrisaj cheque ri rusamajela' ri xetzijon ri rutzij, ri achi'a' ri xebin ri achique nyebanatñj.

⁸ Y ri aj-chicaj ch'abül ri xinvac'axaj yan c'a, xch'o c'a pe chuve jun bey chic y xbij c'a pe: Cabiyin y tac'ama-pe la jun vuj co'ol jakül pa ruk'a' la jun ángel la ruyo'on jun rakün pa mar y la jun chic ruyo'on pari' la ruch'ulef, xbij.

⁹ Xinbe na vi apu riq'uín ri ángel, y xinc'utuj ri vuj chin. Y ri ángel xbij c'a chuve: Ja vuj re'. Tac'uxu' c'a. Y nana' c'a que pan achi' cachi'el ruqui'il ri cab. Jac'a chi apan c'üy-c'üy nbün, xbij chuve.

¹⁰ Y yin xinc'ama' na vi pe ri vit vuj pa ruk'a' ri ángel, y xinc'ux-ka. Y xinna' na vi pa nuchi' que cachi'el ruqui'il ri cab, pero chi nupan c'üy-c'üy na vi xbün. ¹¹ Y ri ángel ri' xbij c'a chuve: Nc'atzinej c'a que nak'alajrisaj jun bey chic ri nbij ri Dios chiquij ri tinamit, ri ruch'ulef, ri reyes, y chiquij ri vinük ri man junan tüt quich'abül, xbix chuve.

11

Ri ye ca'i' ri nyek'alajrisan richin ri Dios

¹ Y xbejach c'a pe jun aj chuve, ri cachi'el jun che' richin etabül. Y xbix c'a chuka' chuve: Cabiyn y tavetaj rupan ri racho ri Dios, tavetaj ri altar, y que'avajlaj-pe ri jani' ri nyeyo'on ruk'ij ri Dios chirí'. ² Jac'a ri ruvüch-jay ri richin ri racho ri Dios, man tavetaj, roma xa jachon chic pa quik'a' ri vinük ri man ye israelitas tüt. Cuarentidos ic' nquiyek pa cakün ri lok'olüt tinamit. ³ Y yec'o c'a nusamajela' ri nintük. Y yin ninya' c'a e cuchuk'a' cheque ri ye ca'i' ri', richin que nquik'alajrisaj ri rutzij ri Dios. Y ri ca'i' samajela' ri' quiri' c'a nquibün mil doscientos sesenta k'ij, y quicusalon chuka' tziük ri richin bis.

⁴ Y ri ye ca'i' c'a ri', ja ri ca'i' cachi'el che' olivos y ri ye ca'i' cachi'el candeleros ri yec'o-apu chuvüch ri Dios, ri Rajaf ri ruch'ulef. ⁵ Y si c'o c'a jun vinük ri c'o jun itzel ri nrajo' nbün cheque ri ye ca'i' ri', man ntiquer tüt. Roma ri ye ca'i' ri', ntel c'a k'ak' pa quichi' richin nquiq'uis. Y ri jun ri c'o c'a nrajo' nbün cheque, nq'uis-vi c'a riq'uin ri k'ak' ntel pa quichi' ri ye ca'i' ri'. ⁶ Yo'on c'a chuka' cuchuk'a' pa quik'a' ri ye ca'i' ri', richin nquitz'apij ri job chupan ri k'ij tok rije' nquik'alajrisaj ri rutzij ri

Dios. Nyetiquer c'a chuka' nquibün quic' chin ri ya'. Nyetiquer c'a chuka' nyequiya' achique na k'oxomül pa quivi' ri aj-ruch'ulef tok nc'atzin. ⁷ Y tok ri ye ca'i' ri' quiq'uison chic ruk'alajrisasic ri rutzij ri Dios, ri itzel chico ri npu'u chupan ri jul k'eku'n rupan, nutz'om c'a quij ri ye ca'i' ri', nyeruch'üc y pa ruq'uisbül nyerucamsaj. ⁸ Y ri quich'acul nyec'uje' c'a can pa nima-bey richin ri nimalüj tinamit Jerusalén. Tinamit ri ape' chuka' xcamsüs-vi chuvüch ri cruz ri Kajaf Jesucristo, y tinamit ri nbix chuka' Sodoma y Egipto chin, roma ri itzel tak quinojibül ri nyebanun ri vinük ri yec'o chiri'. Ye cachi'el ri vinük ri xec'uje' pa tinamit Sodoma y ri pa ruch'ulef Egipto. ⁹ Y oxi' c'a k'ij riq'uin nic'aj nyec'uje' ri ch'acul chiquivüch ri vinük ri man junan tüt quitinamit, man junan tüt nyetzu'un, man junan tüt quich'abül y man junan tüt quiruch'ulef. Y man nquiya' tüt c'a k'ij que ri ch'acul ri' nyebemuk ta can. ¹⁰ Y ri vinük c'a ri' nyequicot juis roma ri ye ca'i' xecom yan. Y roma ri quiquicot ri' juis, nyequibanala' c'a sipanic chiquivüch ka rije', roma xquic'usaj pokonül c'a pa quik'a' ri ye ca'i' k'alajrisüy rutzij ri Dios. ¹¹ Jac'a tok c'unük chic ri oxi' k'ij riq'uin nic'aj, ri Dios xbün c'a que xc'uje' chic quic'aslen ri ye ca'i' ri'. Romari' rije' xepa'e' c'a e jun bey chic. Y ri vinük ri xetz'eton quichin, juis c'a xbiri' xpu'u cheque. ¹² Y ri ye ca'i' k'alajrisüy rutzij ri Dios ri xc'uje' chic e jun bey quic'aslen, xcac'axaj c'a que c'o jun ri nch'o-pe cheque riq'uin ruchuk'a' chila' chicaj, y nbij c'a pe cheque: Quixampe chere' chicaj, xbij.

Y ri ye ca'i' ri' xebe na vi e chicaj chupan jun

sutz'. Y ri vinük ri xe'etzelan quichin, xequitz'et c'a e tok xebe chila' chicaj. ¹³ Y jari' tok xpu'u jun nimalüj cab-rakün chuvüch ri ruch'ulef, y jun jay cheque ri lajuj tak jay richin ri tinamit xetzak c'a pan ulef ronojel tak ape' chupan ri tinamit. Y ri vinük ri xecom roma ri cab-rakün ye siete mil. Jac'a ri ch'aka chic vinük ri yec'o chupan ri tinamit ri' y man jun xquic'ulachij, xpu'u c'a juis xbiri' cheque. Y xquiya' c'a ruk'ij ri Dios ri c'o chila' chicaj.

¹⁴ Y quiri' c'a, xc'o-e can ri ruca'n k'oxomül pari' ri ruch'ulef. Y ja chic c'a ri' chanin petenük ri rox k'oxomül.

Tok ri ruvuku' (séptimo) ángel xuxubaj ri ru-trompeta

¹⁵ Y c'ateri' tok ri ruvuku' (séptimo) ángel xuxubaj ri ru-trompeta. Y yec'o ri riq'uín cuchuk'a' xech'o-pe chila' chicaj, y nquibila' c'a:

Ri tinamit ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef,
vocomi ye richin chic ri Kajaf Dios y ye richin
chuka' chic ri Cristo ri cha'on-pe y takon-pe
roma ri Dios.

Y jari' ri nbün mandar richin chi jumul, xquibij.

¹⁶ Y chi veinticuatro rajatük achi'a' ri ye tz'uyul-apu chuvüch ri Dios, c'ateri' xexuque-ka chuvüch, y xquikasaj-qui' c'a pan ulef richin nquiya' ruk'ij.

¹⁷ Y tok nyetajin c'a nquiya' ruk'ij ri Dios, nquibij c'a:

Kajaf Dios, matiox nkaya' chave.

Rat ri c'o ronojel avuchuk'a' pan ak'a',

y ratc'o-vi-pe pa rutz'uquic, ratc'o vocomi, y
ncac'uje' chuka' ri nbe-apu.

Matiox nkaya' chave roma vocomi xk'alajin ri
nimalüj avuchuk'a' ri c'o pan ak'a',
y ja rat ri Jun ri nabün mandar.

¹⁸ Ri tinamit ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef catanük
c'a coyoval chavij rat,
pero xa ja yan c'a ri' xka-pe ri k'ij richin que rat
naya' ri a-castigo pa quivi'.
Y jare' chuka' xka-pe ri k'ij richin que rat nabün
juzgar pa quivi' ri caminaki'.
Pero cheque ri asamajela' ri ye k'alajrisüy ri atzij,
cheque ri yeco-vi pan ak'a' y cheque ri nyeyo'on
ak'ij,
naya' c'a rajil-ruq'uexel cheque, chi cocoj chi ni-
mak'.

Y xka-pe c'a chuka' ri k'ij que rat nye'aq'uis ri vinük
ri nyebanun chin ri ruch'ulef richin nq'uis,
xquibij ri veinticuatro rajatük achi'a'.

¹⁹ Y c'ateri' tok ri racho ri Dios chila' chicaj,
xjakatüj ri ruchi'. Y nk'alajin c'a pe ri cajón ri
richin ri ru-trato ri Dios. Y xepu'u c'a coyopa',
ch'abül, truenos, jun cab-rakün, y jun camic sak-
boch.

12

Ri ixok y ri ral ri xechajix roma ri Dios

¹ Y c'ateri' ri chicaj xk'alajin c'a pe jun ixok. Y
ri rubanic c'a ri ixok ri', man jun bey c'a tz'eton,
roma cachi'el k'ij ntzu'un ri rutziek y ja ri ic' ri
c'unük rupalibül. C'o c'a jun corona rucusan, y ri
corona re' ye ruc'uan c'a doce ch'umila'. ² Y ri ixok
re' nk'alajin que nralaj yan jun ac'ual. Rutz'amon
c'a jiløj romari'. Juis c'a k'oxomül ri nuc'usaj. ³ Y
c'ateri' ri chicaj xk'alajin c'a pe jun itzel chico cük

rij ri nbix dragón chin. Jun nimalüj chico ri man jun bey tz'eton, roma c'o siete rujolon, diez ruc'a' y ruc'uan jujun corona pa jujun cheque ri siete rujolon. ⁴ Y ri itzel dragón re' cük rij, xaxe c'a riq'uin ri rujey xerumes-pe jun molaj cheque ri oxí' molaj cheque ri ch'umila' ri yec'o chicaj, y xerutorij c'a pari' ri ruch'ulef. C'ateri' xbec'uje-apu chuvüch ri ixok ri nc'uje' yan ral. Ruchajin-apu jampe' nc'uje' ri ac'ual, richin quiri' nuc'ux-ka. ⁵ Ri ixok ri' xalüx na vi c'a ri ral, y ala'. Y xuc'u'üx-e ri ala' chuvüch, richin xuc'u'üx chin ri Dios ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat. Y ja ri jun ri c'ateri' nalüx ri nbün mandar pa quivi' ri tinamit ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, riq'uin ronojel ruchuk'a'. ⁶ Y ri ixok ri xc'uje' ral, xanmüj c'a, y xbe c'a pa tz'iran ruch'ulef, roma ja lugar ri' ri canon roma ri Dios richin ncolotüj. Y chiri' nilix-vi mil doscientos sesenta k'ij.

⁷ Y chila' chicaj xbanatüj c'a jun oyoval. Ri nimalüj ángel Miguel ri ruc'uan ri ch'aka chic ángeles, ye rachibilan ri ru-ángeles, xquibün oyoval riq'uin ri itzel dragón cük rij y ri ye itzel tak ru-espíritus rija'. ⁸ Pero ri itzel dragón cük rij y ri itzel tak ru-espíritus man xech'acon tüj, y xe'okotüx-pe chila' chicaj, roma man c'uluman tüj chic que nyec'uje' chiri'. ⁹ Xtorix c'a pe ri itzel dragón cük rij ye rachibilan ri itzel tak ru-espíritus c'a pari' ri ruch'ulef. Xtorix-pe ri dragón ri nbix chuka' itzel vinük y Satanás chin. Ja rija' ri xoc jun cumütz ojer can, y ja rija' ri nyojon ronojel ri utz chiquivüch ri vinük chuvüch ronojel ruch'ulef.

¹⁰ Y jari' tok yin Juan xinvac'axaj c'a chi ri chicaj c'o c'a jun ri nch'o-pe, y riq'uin ruchuk'a'. Y nbij

c'a: Ri colonic, ri ruchuk'a' y ri ru-autoridad ri Dios nyek'alajin chic. Y quiri' chuka' xka-pe yan ri k'ij que conojel nc'atzinej que nquibün ri nbij ri Cristo ri cha'on-pe y takon-pe roma ri Dios. Roma ri nsujun quichin ri hermanos chuvüch ri Dios chi pak'ij chi chak'a', xtorix yan e. ¹¹ Y ri hermanos xech'acon c'a chirij ri itzel-vinük, roma xecolotüj roma ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, ri xcom y xbiyin ri ruquiq'uel. Y chuka' man xeq'uix tuj xquik'alajrisaj-qui' que quitaken ri Jesucristo. Y man xquixbij tuj qui' nyecamsüs. Roma si nye-camsüs, quecamsüs c'a ri', pero roma ri rubi' ri Ajaf. ¹² Rix ri jaru' ri rix c'o chila' chicaj, tiquicot c'a ri ivánima. Jac'a rix ri rixc'o chuvüch ri ruch'ulef y ri rix benük pari' tak ya', juya' ivüch. Roma ri itzel-vinük xxule-ka iviq'uin, y royoval roma retaman que man q'uiy tuj chic k'ij ri yo'on chin.

¹³ Ri itzel dragón cük rij xtorix c'a pe, y tok xuna', chuvüch chic ri ruch'ulef c'o-vi. Y jari' tok xutz'om c'a rokotaxic ri ixok ri xc'uje' ral-ala'. ¹⁴ Y roma c'a ri ixok ri' okotan, ri Dios xuya' juc'ulaj ruxic', cachi'el ri quixic' xic ri juis ye nimak', richin que ntiquer napon c'a pa tz'iran ruch'ulef, ri lugar ri rucha'on chic ri Dios richin nilix ri oxi' juna' riq'uin nic'aj, lugar ri man nilitüj tuj roma ri dragón. ¹⁵ Y ri dragón ri' xuxa' c'a jun cachi'el rakün-ya' riq'uin ri ruch'i' chirij ri ixok, richin que nuchirirej ta e ri ixok. ¹⁶ Pero ri ruch'ulef xuto' ri ixok richin que man tz'amos chupan ri cachi'el rakün-ya' ri xuxa' ri dragón, roma xubek' chanin ri ya' ri'. ¹⁷⁻¹⁸ Y roma c'a ri dragón ri' man xtiquer tuj chirij ri ixok, juis c'a royoval xcatüj. Romari' xbe,

y xberutz'ama' quij ri ye ral y ri ye riy ri ixok chi oyoval. Roma ri ye ral y ri ye riy ri ixok nquitakej-vi ri nyerubij ri Dios y chuka' c'o chiquic'u'x ri rubin can ri Jesucristo.

13

Ca'i' itzel tak chico

¹ Y yin Juan ninna' c'a que xinpa'e' pa sanayi' chuchi' ri mar, y xintz'et c'a que chupan ri ya' xbe'el-pe jun itzel chico. Y ri chico re' c'o siete rujolon y diez ruc'a'. Y pa quivi' ri diez ruc'a' ri chico ri', c'o c'a jujun corona. Y pa quivi' jujun jolon ye tz'iban c'a jujun bi'aj. Y riq'u'in c'a ri bi'aj re' nuyok' rubi' ri Dios. ² Ri chico ri xintz'et, cachi'el c'a ntzu'un jun tigre. Xa jac'a ri rakün ye cachi'el rakün ri chico ri nbix oso chin. Y pa ruchi', cachi'el pa ruchi' león. Xpu'u c'a ri itzel dragón cük rij xuya' c'a ruchuk'a' y ru-autoridad y xuya' chuka' k'ij chin ri chico ri' que ja ri nbij rija' ri nc'atzinej que nquibün ri vinük. ³ Y jun c'a cheque ri siete rujolon ri chico ri' xuc'ulachij c'a jun socotajic ri ruc'amon chic pe rucamic. Pero xa man xcom tñj, xa xc'achoj. Y romari' ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef xquitzeklebej. ⁴ Y ri vinük ri' xquiya' c'a chuka' ruk'ij ri itzel dragón cük rij, roma jari' ri xyo'on ruchuk'a' pa ruk'a' ri chico. Ri vinük ri', ri ye tzekebey c'a richin ri chico, tok nquiya' ruk'ij nquibila' c'a: ¿C'o comi c'a jun ri junan ta riq'u'in ri chico re'? ¿Y c'o ta comi c'a jun ri nch'acon ta chirij? nquibij.

⁵ Ri chico ri' xuc'ul c'a chuka' ruchuk'a' richin que tunimirsaj-ri' riq'u'in ri rutzij, richin que itzel

tich'o chirij ri Dios, y richin chuka' que cuarentidos ic' ri ja ri nbij rija' ri nc'atzinej que nquibün ri vinük. ⁶ Y quiri' vi c'a xbün ri chico ri'. Itzel xch'o chirij ri Dios. Xuyok' rubi' ri Dios. Itzel chuka' xch'o chirij ri racho ri Dios y chiquij ri yec'o chila' chicaj. ⁷ Chuka' ri chico ri' yo'on c'a k'ij chin chupan ri tiempo ri' richin que xcatüj y xerutz'om c'a chi oyoval ri lok'olüj tak ralc'ual ri Dios, richin nyeruch'üc. Yo'on c'a chuka' k'ij chin richin que xe ri nbij rija' ri nc'atzinej que nquibün ri vinük. Vinük ri xa man junan tuj nyetzu'un, man junan tuj quitinamit, man junan tuj quich'abül y man junan tuj quiruch'ulef. ⁸ Conojel vi c'a ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, xquiya' ruk'ij ri chico ri'. Pero ri vinük ri xebanun quiri', ja ri man ye colotajnük tuj, nixta man tz'iban tuj ri quibi' chupan ri vuj ri richin c'aslen, ri ruvuj ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, ri xcamsüs roma quiri' ri runucun-pe ri Dios pari' tok c'a man jani c'o tuj ri ruch'ulef.

⁹ Ri c'o quixiquin richin ncac'axaj, ticac'axaj c'a ri nbix cheque: ¹⁰ Ri vinük ri nyebanun cheque ri ch'aka chic richin nye'oc preso, quiri' c'a chuka' nquic'ulachij rije'. Y ri nyecamsan chi machet, chi machet c'a chuka' nyecamsüs-vi. Roma c'a ri' ri yec'o-vi pa ruk'a' ri Dios, xaxe c'a quecoch'on y tiquiya' más cánima.

¹¹ Y yin Juan xintz'et c'a que c'o chic c'a jun itzel chico ri xbe'el-pe pan ulef. Y ri jun chic chico re' c'o ca'i' ruc'a' cachi'el richin jun alaj oveja achij. Jac'a ri ruch'abül cachi'el ri ruch'abül ri dragón.

¹² Y ri jun chic chico re', riq'uin c'a ri ruchuk'a' ri nabey chico tok nyerubanala' ri rusamaj. Man

ruyon tñj c'a nyerubanala', xa chuvüch c'a ri nabey chico. Nbün c'a cheque ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef que nquiya' ruk'ij ri nabey chico, ri xc'achoj ri rusocotajic ri ruc'amon chic pe rucamic. ¹³ Ri ruca'n chico q'uiy c'a milagros man jun bey ye tz'eton tñj ri nyerubanala'. Nbün c'a que nka-ka-pe k'ak' ri chicaj richin nka-ka pari' ri ruch'ulef. Y chiquivüch c'a ri vinük nbanala' quiri'. ¹⁴ Y roma ri yo'on k'ij chin ri ruca'n chico que chuvüch apu ri nabey chico nyerubanala' ri man jun bey ye tz'eton, ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef xech'acatñj na vi pa ruk'a'. Y xbün c'a cheque ri vinük que tiquibana' jun ruvachbül ri nabey chico ri xc'achoj q'uin ri rusocotajic ri xban riq'uin jun machet. ¹⁵ Y ri ruca'n chico xjach c'a ruchuk'a' pa ruk'a' richin tuya' ruc'aslen ri ruvachbül ri nabey chico, richin que ri vachbül ri' tich'o y tutaka' quicamsasic ri man nyeyo'on tñj ruk'ij. ¹⁶ Xbün c'a chuka' que tiyalox quetal ri vinük pa tak cajquik'a' o pa nic'aj-quivüch. Chi cocoj chi nimak'. Chi vinük beyoma', chi vinük ri manak quichajin. Chi lok'on y chi man lok'on tñj vinük. ¹⁷ Y man jun c'a cheque ri vinük ri ntiquer ta nbün jun vit rulok'oj o jun vit ruc'ayij, si xa manak retal pa ruk'a' o pa nic'aj-ruvüch. Y ri quetal ri' ja ri rubi' ri nabey chico, si ja ri rubi' tz'iban riq'uin letras o ja ri banun riq'uin números. ¹⁸ Y ri ru-número ri nabey chico ja ri seiscientos sesenta y seis, y re' jun número richin vinük. Q'uiy c'a etamabül nrajo' richin nyetamüx achique ntel chi tzij. Romari' ri vinük ri c'o etamabül riq'uin, tucusaj c'a richin que nunuc pari' ri ru-número ri nabey chico richin nretamaj achique ri rubi'.

14

Ri nyebixan ri c'ac'a' bix

¹ Y jari' tok xintz'et chic c'a que ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, pa'ül pari' ri juyu' rubini'an Sión, y yec'o c'a ciento cuarenta y cuatro mil vinük riq'uín. Y conojel c'a re', c'o ri rubi' ri Jesucristo y c'o chuka' ri rubi' ri Rutata' ri Jesucristo pa nic'aj-quivüch. ² Y jari' tok xinvac'axaj que c'o jun bix ri nban-pe chicaj, y ri rubanic, cachi'el c'a tok juis nyejinin q'uiy rakün-ya', o cachi'el tok nvulul jun nimalüj trueno, o cachi'el tok navac'axaj que nyek'ojomüx juis q'uiy k'ojon ri nbix arpa cheque.

³ Chuvüch c'a apu ri ape' tz'uyul-vi ri Dios y ri ape' yec'o-vi ri rajatük achi'a' y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch, chiri' nyebixan-vi. Y jun c'ac'a' bix c'a ri nquibixaj. Y man jun c'a chuka' ri ntiquer ta nretaman ri bix ri', xaxe c'a ri ciento cuarenta y cuatro mil ri ye colotajnük chic e chuvüch ri ruch'ulef. ⁴ Y jare' ri man xetzak tüt pa tak mac, ni riq'uín ixok, ni pa ch'aka chic mac. Ye ch'ajch'oj vi, y chi jumul quitzekleben ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. Jare' ri nabey ri xecol-pe chiquicojol ri vinük, richin que nye'oc cachi'el nabey sipanic chin ri Dios y ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja.

⁵ Y man jun tz'ucun tzij xilitüt ri elenük ta pe pa quichi', xa ye ch'ajch'oj vi chuvüch ri Dios ri tz'uyul pa lok'olüj ruch'acat.

Ri nquik'alajrisaj ye oxi' ángeles

⁶ Y yin Juan xintz'et jun chic c'a ángel ri benük pa runic'ajal ri caj, y ja rija' ri uc'uayon ri utzilüt tzij richin colonic ri man nq'uis tüt. Y richin c'a que nuya' rutzijol cheque ri vinük ri yec'o

chuvüch ri ruch'ulef, cheque ri vinük ri yec'o ronojel ruch'ulef, ri man junan tuj nyetzu'un, ri man junan tuj quich'abül, y ri man junan tuj quitinamit.

⁷ Y riq'uín c'a ronojel ruchuk'a' nbij: Titakej rutzij ri Dios, y tiya' chuka' ruk'ij, roma ri k'ij richin que nbün juzgar xa xka-pe yan. Tiya' c'a ruk'ij ri Dios ri banayun ri caj y ri ruch'ulef, ri nimak' tak ya' y ri ape' nye'alüx tak ya'.

⁸ Y jari' tok xel-pe jun ruca'n ángel, y xbij: Xtzak yan ri nimalüj tinamit Babilonia. Xtzak yan. Ja nimalüj tinamit re' ri xbanun cheque conojel ruch'ulef richin que xquiyüc royoval ri Dios pa quivi', roma xbün cheque que xeruk'abarisaj pa ruk'a' ri mac quiq'uín achi'a' y ri ixoki'.

⁹ Y jari' petenük c'a jun rox ángel, y riq'uín c'a chuka' ruchuk'a' xbij: Si yec'o c'a nyeyo'on ruk'ij ri nabey chico y nquiya' chuka' ruk'ij ri ruvachbül, y nka' chiquivüch que nquic'ul quetal pa nic'aj-quivüch o pa quik'a', ¹⁰ ri nyebanun c'a quiri', nka-ka-vi castigo pa quivi'. Roma ri Dios man nujoyovaj tuj ba' quivüch, xa nuya-pe ronojel ru-castigo pa quivi'. Ri Dios nbün c'a cheque que tiquikumu' ri ru-castigo rija'. Y chiquivüch apu ri lok'olüj tak ru-ángeles ri Dios y chuka' chuvüch ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, nquitij pokonül chupan ri k'ak' y azufre. ¹¹ Y ri k'ak' ri nbün cheque que nquic'usaj pokonül, man jun bey nchup tuj, roma ri sib richin chi jumul pa'ül ri chicaj. Y man jun bey c'a ntevur ta ka ba' chiri', nixta chak'a' nixta pak'ij. Y chupan ri lugar ri' nye'apon-vi ri nyeyo'on ruk'ij ri nabey chico y ri ruvachbül, y quic'uan rubi' ri chico ri' pa nic'aj-quivüch o pa quik'a' richin quetal. ¹² Roma c'a ri', ri ye c'unük-vi pa ruk'a' ri Dios y ncac'axaj

y nquibün ri nyerubij rija' y chi jumul quiyo'on cáñima riq'uín ri Jesús, xaxe c'a nc'atzin que yo'on cáñima ticoyobej-apu.

¹³ Y yin Juan xinvac'axaj c'a que c'o jun ri nch'o-pe chuve chila' chicaj, y nbij: Tatz'ibaj c'a ri ninbij chave: Vocomi jabel utzilüj c'a quiquicot conojel ri xa jun chic quibanun riq'uín ri Ajaf nyecom-e, xbij. Y xinvac'axaj c'a chuka' que ri Lok'olüj Espíritu xbij: Ja'. Roma nye'uxlan chin ri quisamaj, y nquic'ul c'a ri rajil-ruq'uexel ri utzilüj quinojibül ri quibanun.

Ri castigo ri npu'u pari' ri ruch'ulef

¹⁴ Y tok xintz'eta' yan chic, xintz'et c'a jun sutz' sük. Y pari' c'a ri sutz' re' tz'uyul c'a jun ri cachi'el ri Jun ri alaxnük chikacojol. Rija' rucusan c'a jun corona ri banun riq'uín k'anapük, y pa ruk'a' ruc'uan jun kupibül-trigo ri juis rey. ¹⁵ Y c'ateri' xbe'el-pe chuka' jun chic ángel chiri' pa racho ri Dios, y riq'uín c'a ruchuk'a' nch'o-apu chin ri tz'uyul pari' ri sutz'. Y nbij c'a apu chin: Tacusaj c'a la akupibül y tak'ata' la tico'n, roma xa xka-pe yan ri hora y k'ün chic ri tico'n richin ri ruch'ulef.

¹⁶ Y ri tz'uyul pari' ri sutz' quiri' vi xbün, xuc'usaj ri rukupibül chuvüch ri ruch'ulef, y xkupij c'a e.

¹⁷ Y c'ateri' xbe'el chic c'a pe jun ángel pa racho ri Dios ri c'o chila' chicaj, ruc'amon-pe chuka' jun kupibül-trigo ri juis rey. ¹⁸ Y riq'uín ri altar xbe'el c'a pe chuka' jun ángel ri yo'on ruchuk'a' pa ruk'a' pari' ri k'ak'. Y riq'uín c'a ruchuk'a' xch'o-apu chin ri ángel ri nc'uayon kupibül, y xbij: Tacusaj c'a la akupibül juis rey, richin nye'akupij-pe ri tzekaj

uva. Roma ri uva ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef xek'anür yan.

¹⁹ Y ri ángel ri uc'uayon ri kupibül juis rey, quiri' vi xbün. Xuc'usaj ri rukupibül chuvüch ri ruch'ulef, y xerukupij-e ri tzekej uva. C'ateri' xeruya' pa jun nimalüj cachi'el pila richin que riq'uín akün nquiyitz' can ri quiya'al. Y ri yitz'oj re' nuk'alajrisaj c'a chikavüch ri rubanic ri nimalüj castigo ri nuya' ri Dios. ²⁰ Ri uva ri xerukupij ri ángel, c'a chuchi' e ri tinamit xbeyitz'-vi. Y ri pila ape' xyitz'itüj-vi ri uva, tok xbe'el-pe ri ruya'al chupan, xa quic' yan chic. Y juis q'uiy, roma ri rakün xapon c'a pan oxí' ciento kilómetros. Y ri rupimil napon c'a ape' nbe-vi ri ch'ich' pa quichi' ri quiej.

15

Ri siete ángeles ri nyeyo'on castigo pari' ri ruch'ulef

¹ Y c'ateri' yin Juan xintz'et c'a que ri chicaj yec'o c'a siete ángeles ri xek'alajin y man jun bey ye tz'eton ta chuka'. Ri siete c'a ángeles re' jachon c'a jujun k'oxomül pa quik'a' richin que nyebequiya-pe tok napon ri k'ij. Y ri' ja ruq'uisbül tak castigos ri nuya' ri Dios pari' ri ruch'ulef. Roma jari' ri ru-castigo ri Dios ri nuya' pa quivi' ri man xetaken tuj richin.

² Y yin xintz'et c'a chuka' que c'o jun mar ri cachi'el vidrio ntzu'un, y yojon-vi c'a riq'uín k'ak'. Y yec'o c'a ri ye pa'ül chiri' pari'. Conojel re' ja ri man xetzak tuj pa ruk'a' ri nabey chico y ri ruvachbül, y chuka' nixta xcajo' quetal o ri ru-número ri rubi' ri chico pa nic'aj-quivüch o pa

quik'a'. Y conojel re' ye pa'ül c'a pari' ri mar ri', y ye quic'ualon arpa ri ye richin ri Dios. ³ Y nquibixaj c'a ri rubix ri Moisés ri rusamajel ri Dios y ri rubix ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. Y ri bix quere' c'a ri nquibij:

Ajaf Dios, rat ja ri nimak' tak nojibül ri man jun bey ye tz'eton ri nye'abün,

y c'o-vi ronojel avuchuk'a' pan ak'a'.

Ketzij y choj ri abey,

y ja rat ri Rey quichin conojel ri yec'o-vi pan ak'a'.

⁴ Man jun c'a ri man ta nuxbij-ri' chavüch,

y man ta chuka' nuya' ak'ij, rat Ajaf.

Y xaxe c'a rat ri lok'olüj.

Y romari' ronojel ruch'ulef npu'u chin nya' ak'ij, roma ri xquitz'et que xk'alajin yan ri chojmil ri ncabanun.

Quiri' nquibij ri bix ri'.

⁵ Y tok ye nutz'eton chic ka ronojel re', xintz'et que ri chicaj xjakatüj ri jay ape' nuk'alajrisaj-vi-ri' ri Dios. ⁶ Y chiri' xebe'el-vi-pe ri siete ángeles ri jachon jujun k'oxomül pa quik'a'. Y ri quitziek ri ye quicusalon, jac'a ri tziük ri nbix lino chin, jun tziük ri sük-sük y nyiq'uiyot c'a chuka'. Y ri chuvüch-quic'u'x c'unük c'a chuka' jun ximbül ri riq'uin k'anapük banun-vi. ⁷ Y jari' tok jun cheque ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch, xuyala' c'a e jujun lük pa quik'a' chiquijujunal ri siete ángeles, lük ri ye banun riq'uin k'anapük, y chupan ri' ye benük-vi ronojel ri rubanic ri castigo ri nuya' ri Dios ri chi jumul c'o. ⁸ Ri racho c'a ri Dios ri chicaj xnoj c'a pe riq'uin jun cachi'el sib, ri retal ri ruk'ij y ri ruchuk'a' ri Dios. Y man jun c'a ri ntiquer ta ntoc-apu chiri' pa racho. Xaxe c'a tok tzakon

chic can ruya'ic ri siete k'oxomül coma ri ángeles, c'ateri' c'a tok utz nye'oc-apu.

16

Ri siete ruvüch k'oxomül ri xevoxix pari' ri ruch'ulef

¹ Y c'ateri' xinvac'axaj c'a que c'o jun ri nim ruch'abül nch'o-pe chiri' chupan ri racho ri Dios y xbij c'a cheque ri siete ángeles: Quixbiyin tibevoxij pari' ri ruch'ulef, ronojel ruvüch ri k'oxomül ri nuya' ri Dios ri yec'o-e pa siete k'anapük lük.

² Y jari' tok xbe ri nabey ángel y xberuvoxij can pari' ri ruch'ulef, ri c'o-e chupan ri lük ri ruc'uan. Ri nabey k'oxomül xbün c'a que xe'el-pe itzel ch'a'c chiquij ri vinük ri quic'uan retal ri nabey chico pa nic'aj-quivüch o pa quik'a'. Ja vinük re' ri xeyo'on ruk'ij ri ruvachbül ri nabey chico.

³ Quiri' c'a chuka', ri ruca'n ángel ruc'uan ri lük xberuvoxij can ri c'o-e chupan, pari' ri nimalüj mar. Y ri mar xchuvir cachi'el ri ruquiq'uel jun camnük, y romari' ronojel c'a ri c'o quic'aslen ri yec'o chiri', xecom.

⁴ Y ri rox ángel xberuvoxij c'a can ri ruc'uan chupan ri lük pa quivi' ri rakün tak ya' y pa quivi' ri ape' nye'alüx tak ya'. Y ri ya' re' xe'oc c'a quic'. ⁵ Y yin xinvac'axaj c'a que ri ángel ri yo'on ruchuk'a' pa ruk'a' pa quivi' ri ya', xch'o c'a y xbij: Ajaf Dios, rat ri chi jumul c'a ratc'o-pe, rat ri rat choj y rat lok'olüj vi, pa rubeyal c'a ri ncatajin chubanic riq'uin ri a-juicio. ⁶ Roma naya' rutojic cheque ri xecamsan quichin ri lok'olüj tak avalc'ual y ri ye asamajela' ri xek'alajrisan ri atzij. Y utz vi c'a

rubanic nabün cheque que tiquikumu' quic', roma jari' ri nka' chiquivüch.

⁷ Y jari' tok yin Juan xinvac'axaj que c'o jun ri nch'o-pe riq'uín ri altar, y nbij c'a: Quiri' vi Ajaf Dios ri c'o ronojel avuchuk'a' aviq'uín, nk'alajin-vi c'a que ri a-juicio ketzij y choj vi.

⁸ C'ateri' tok xpu'u ri rucaj ángel xuvoxij ri c'o-e pa lük pari' ri k'ij. Y ri k'ij xjach-vi ruchuk'a' pa ruk'a' que queruporoj ri vinük riq'uín ri ruk'ak'al. ⁹ Y quiri' vi c'a xc'ulachitüj, ri k'ij itzel vi chi c'atic ri xbün cheque ri vinük, y man riq'uín tütj ri' ri vinük man xbij tütj ba' cánima que xquitzolij ta pe quic'u'x riq'uín ri Dios o xquiya' ta chuka' ruk'ij. Pa ruq'uexel quiri' ta xquibün, xa xquiyok' ri rubi' ri Dios ri takayon-pe ri k'oxomül.

¹⁰ Ri vo'o' (quinto) ángel xberuvoxij c'a can ri ruc'uan pa lük, pari' ri ruch'acat ri nabey chico y ri ruch'ulef ape' nbün mandar rija', y xka-ka c'a jun nimalüj k'eku'n pari'. Y roma c'a ri k'oxomül ri nyetajin nquic'usaj ri vinük ri aj-ruch'ulef ri' juis c'ayuf, romari' nquicach'ula' cak'. ¹¹ Y nixta riq'uín ri' ri vinük man xquitzolij tütj pe quic'u'x riq'uín ri Dios richin xquiya' ta can rubanic ri itzel. Xa pa ruq'uexel quiri' ta xquibün, xa xquiyok' ri Dios ri c'o chila' chicaj, roma ri k'oxomül y ri itzel ch'a'c ri c'o chiquij.

¹² Ri ruvaki' (sexto) ángel xberuvoxij can pari' ri nimalüj rakün-ya' Eufrates ri ruc'uan-e chupan ri lük ri ruc'uan. Y ri rakün-ya' ri' xchaki'-j-ka richin que nyetiquer nyec'o ri reyes ri ye petenük chiri' pan oriente.

¹³ Y c'ateri' yin xintz'et que ri itzel dragón cük rij, ri nabey chico y ri achi ri nbín que nuk'alajrisaj ri rutzij ri Dios y xa man ketzij tüt, jujun c'a ranas ri nye'el-pe pa quichi'. Y ri oxi' ranas re', xa ye oxi' c'a itzel tak espíritu. ¹⁴ Ri oxi' itzel tak espíritu, riq'uín c'a ri itzel-vinük ye petenük-vi, y nyequibanala' c'a milagros richin nyech'acatüt ri vinük pa quik'a'. Ye elenük c'a pe richin nyequimol conojel reyes richin ri ruch'ulef ye cachibílan ri achi'a' banuy tak oyoval. Nyequimol-apu richin ri k'ij tok nquibün oyoval riq'uín ri Dios ri c'o-vi ronojel ruchuk'a' riq'uín. ¹⁵⁻¹⁶ Y ri oxi' itzel tak espíritu ye cachi'el quetzu'un ranas, xequimol c'a conojel ri reyes richin ri ruch'ulef ye cachibílan ri achi'a' banuy tak oyoval. Xequimol c'a pa jun lugar ri nbix Armagedón chin, y ri lugar ri' quiri' c'a nbix chin pa ch'abül rubini'an hebreo. Jari' tok xch'o ri Jesucristo, y xbij: Tivac'axaj na pe'. Yin tok nquika-pe, nquipu'u cachi'el nbün jun elek'on, man ninya' tüt rutzijol. Y ri quichajin quic'aslen y ye ch'ajch'oj, jabel c'a quiquicot, roma manak itzel tak quinojibül ri quibanun ri nyech'anaban tüt chiquivüch ri vinük.

¹⁷ Y jari' tok ri ruvuku' (séptimo) ángel xuvoxij pa cakik' ri ruc'uan chupan ri lük, y xinvac'axaj c'a que c'o nch'o-pe ri ape' c'o-vi ri lok'olüt ruch'acat ri Dios chirí' pa racho, chila' chicaj. Y riq'uín c'a ruchuk'a' nbij-pe: Jare' tzakon yan,

¹⁸ Y xe c'a xbij quiri' ri tzij ri', xek'ajan c'a truenos, xepu'u coyopa' y xek'ajan ch'aka chic ch'abül. Y xbün c'a jun nimalüt cab-rakün ri man jun bey banatajnük janipe' ri yec'o-pe vinük chuvüch ri ruch'ulef. ¹⁹ Y ri ape' c'o-vi ri nimalüt

tinamit xjakatüj ri ruch'ulef roma ri cab-rakün. Pan oxi' c'a xbün chin ri tinamit ri'. Y ri ch'aka chic c'a nimak' tak tinamit ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, xebe-vi c'a chuka' pan ulef. Xetzak. Ri Dios ja yan c'a ri' xuc'uxla'aj ri nimalüj tinamit Babilonia, y nc'atzinej-vi c'a que nuya' ruq'uexel cheque ri vinük aj chiri'. Romari' ri Dios xbün cheque que tiquikumu' ri ru-castigo rija'. ²⁰ Y roma chuka' ri nimalüj cab-rakün ri xbün, ri ruch'ulef ri yec'o pa tak ya' xebe chuxe' ya'. Y ri juyu' man xetz'etetüj tütj chic. ²¹ Chuka' chupan ri tiempo ri' xka-ka c'a pe sakboch ri chila' chicaj. Y jujun sakboch colope' jujun c'a quintal calal. Y roma c'a ri jun camic sakboch re', ri vinük juis c'a nquetzelaj ri Dios. Ri k'oxomül c'a ri xuya' ri Dios pa quivi' ri vinük ri', juis c'ayuf vi.

17

Ri itzel tinamit Babilonia

¹ Y jun c'a cheque ri siete ángeles ri ye uc'uayon jujun lük banun riq'uín k'anapük, xch'o-pe chuve y xbij-pe c'a chuve: Catampe viq'uín y ninc'ut c'a chavüch ri achique chi castigo ri nka-ka pari' ri ixok ri ruchujirsan ruc'aslen quiq'uín achi'a' y tz'uyul pa quivi' q'uiy ya'. ² Ja riq'uín ri ixok re' quibanun-vi quimac ri nimak' tak reyes ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef. Y rumac c'a chuka' ri ixok re' tok ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef ye k'abarnük pa ruk'a' ri mac.

³ Y chupan c'a ri jun cachi'el achic' ri xinbün roma ri ruchuk'a' ri Lok'olüj Espíritu, xinna' que ri ángel xinruc'uaj c'a pa jun cachi'el tz'iran ruch'ulef. Y chiri' xintz'et yan chic ri ixok, tz'uyul

chirij jun chico cük rij ri c'o siete rujolon y diez ruc'a'. Ri chico cük rij re' ruyon c'a bi'aj rij, richin nretzelaj ri rubi' ri Dios. ⁴ Y ri ixok ri' rucusan c'a tziük cük y morado. Ye rucusan chuka' ch'aka chic cosas ri ye banun riq'uin k'anapük, riq'uin jabel tak abüj y ri abüj chuka' ri nbix perla cheque, richin ruvekon-ri' jabel. Y pa ruk'a', ruc'uan c'a jun copa ri banun riq'uin k'anapük. Y ri copa ri' nojnük-e rupan riq'uin ri itzel tak runojibül ri ye rubanalun chuvüch ri Dios, y riq'uin chuka' ri tz'ilolüj tak nojibül ri ye rubanalun, cachi'el ri mac quiq'uin achi'a'. ⁵ Y ri ixok ri' tz'iban-vi c'a pa nic'aj ruvüch ri rubi'. Y ri rubi' rija' man katz k'alüj tuj achique ntel-vi chi tzij, pero quere' c'a ri nbij: Ri nimalüj tinamit Babilonia, quite' ri xtani' ri man utz tuj quic'aslen y ri quite' chuka' ri vinük ri nyebanun itzel chuvüch ri Dios. ⁶ Tok yin xintz'et c'a ri ixok ri', xsatz c'a nuc'u'x. Roma xa xerucamsaj juis ye q'uiy yec'o-vi pa ruk'a' ri Dios, ri xetaken ri Jesucristo, que cachi'el tok jun k'abarel nutij q'uiy aguardiente hasta que juis mek'en rupan. ⁷ Y ri ángel ri uc'uayon vichin, xbij c'a chuve: Yin nink'alajrisaj c'a chavüch ri achique nye'el-vi chi tzij ri ixok ri' tz'uyul chirij ri chico. Y ninbij-vi chuka' chave achique ntel-vi chi tzij ri nimalüj chico siete rujolon y diez ruc'a'. Romari' manak c'atz que nsatz ac'u'x. ⁸ Roma ri chico ri xatz'et, xa jun chico ri xc'uje' ojer can y vocomi manak chic. Pero man riq'uin tuj ri' c'a ri xa manak chic, xa nk'alajin chic c'a pe. Ntel c'a pe chupan ri jul ri ruyon k'eku'n rupan. Roma xa jari' ri ruq'uisbül ri nbün can y nbe pa k'ak'. Y yec'o c'a juis vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, ri xa man

nc'uje' tūj quibi' chupan ri vuj ri richin c'aslen. Y re' ja pa rutz'uquic pe ri ruch'ulef tok etaman chic pe roma ri Díos. Rí vinük ri' nsatz c'a quic'u'x roma ri nquitz'et. Roma ri chico ri xc'uje' ojer y xa manak chic tz'eton, xbek'alajin c'a pe jun bey chic.

⁹ Re' q'uiy c'a etamabül nrajo' richin nk'ax chin jun, roma ri siete rujolon ri chico, xa ye siete c'a juyu' ri ape' rubanun-vi ruch'acat ri ixok ri'.

¹⁰ Chuka' ri siete rujolon ri chico, xa ye siete c'a rey. Ye vo'o' c'a cheque ri siete reyes re' xec'o yan. Ri ruvaki' (sexto) rey nbün mandar vocomi. Jac'a ri ruvuku' (séptimo) rey man jani nk'alajin-pe richin nbün-pe mandar. Pero tok nk'alajin-pe ri rey re', xa man c'a nlayuj tūj ri ru-autoridad. ¹¹ C'ateri', ja ri chico ri xc'uje' y vocomi manak chic tz'eton, jari' ri ntoc can rey. Ri ruq'uisbül rey re', junan vi c'a runa'oj quiq'uin ri siete itzel tak reyes ri ye c'unük chic. Chuka' rija' nbün mandar, y c'ateri' nbe pa k'ak'.

¹² Y jac'a ri lajuj (diez) ruc'a' ri xatz'et que ruc'uan ri chico, xa ye lajuj (diez) c'a reyes ri man jani nquibün ta mandar. Y ri lajuj (diez) reyes re' cachibilan ri chico, njach-vi c'a cuchuk'a' pa quik'a' richin nquibün mandar. Pero ri cuchuk'a' ri njach cheque, xa man c'a nlayuj tūj. Xa ba' oc nbün. ¹³ Rí lajuj (diez) reyes ri c'a man jani nquibün tūj mandar, junan vi c'a quivüch. Y chi lajuj (diez) reyes nquiya' c'a chiquivüch richin nquiya' ri qui-autoridad y ri cuchuk'a' pa ruk'a' ri chico ri'. ¹⁴ Y ri reyes ri' nquibün c'a chuka' oyoval riq'uin ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. Rija' c'o pa quivi' conojel reyes y jun nimalüj Ajaf. Y romari' ri nyecatüj chirij, xa nyech'acatüj roma

rija' y coma ri yec'o riq'uin. Ri yec'o riq'uin ri Ajaf Jesucristo, ye oyon y ye cha'on roma ri Dios, y quiyo'on-vi cáñima chuka'.

¹⁵ Y ri ángel ri uc'uayon vichin xbij c'a chuka' chuve yin Juan: Ri ya' ri xatz'et-vi que tz'uyul ri ixok ri man utz tñj ruc'aslen, xa ye tinamit, ye juis q'uiy vinük, ri man junan tñj quich'abül y man junan tñj quiruch'ulef chuka'. ¹⁶ Y ri lajuj (diez) ruc'a' ri xatz'et que ruc'uan ri chico, xa nquetzelay c'a ri ixok ri xa man utz tñj ruc'aslen. Y nquiya' c'a can ruyon. Xa nquich'anaba-vi can. Y ri ruch'acul ri ixok ri', c'o ch'aka nquic'ux, y c'o ri ch'aka chic xa nquiporoj pa k'ak'. ¹⁷ Ri Dios xuya' pa cáñima ri lajuj (diez) reyes que junan quivüch richin que xecatñj chirij ri ixok ri man utz tñj ri ruc'aslen, y chuka' que junan quivüch richin que xquijñch ri qui-autoridad chin ri chico. Y quiri' nquibün, pero man richin tñj chi jumul, roma tok nyebanatñj ri ye rubin can ri Dios que nyebanatñj, xa nq'uis c'a can. ¹⁸ Y ri ixok ri xatz'et, jac'a ri jun nimalñj tinamit ri c'o pa quivi' ri ch'aka chic tinamit richin ri ruch'ulef.

18

Tok xtzak ri itzel tinamit Babilonia

¹ C'ateri' xintz'et c'a chuka' jun chic ángel. Jun ángel ri c'o juis autoridad pa ruk'a', y ntajin nka-ka-pe c'a chicaj. Ri ángel re' chuka', roma ri nyiq'uiyot, xusakrisaj ri ruch'ulef. ² Riq'uin c'a ruchuk'a' nch'o, y nbij: Vocomi xtzak yan, vocomi xtzak yan ri nimalñj tinamit Babilonia. Vocomi xa c'unük chic c'a ri ape' nquimol-qui' itzel tak espíritu. Y chiri' chuka' c'o-vi quisoc itzel y tz'ilolñj

tak ch'ipa'. ³ Roma xa ja ri Babilonia ri xbanun cheque ri ch'aka chic ruch'ulef richin que xquiyüc ru-castigo ri Dios pa quivi', roma xbün cheque que mek'en quipan pa ruk'a' ri mac quiq'uin achi'a' y ri ixoki'. Ja chuka' ri Babilonia ri xbanun cheque ri reyes quichin ch'aka chic ruch'ulef richin xet-zak pa mac, cachi'el ri mac quiq'uin ixoki'. Y ja chuka' ri tinamit Babilonia ri xbanun cheque q'uiy c'ayinela' que xebeyomür can, roma ri aj-Babilonia xquic'uaj jun itzel c'aslen y romari' xquisatzala' juis tumin, xbij ri ángel.

⁴ C'ateri' xinvac'axaj c'a que c'o jun ri nch'o-pe chila' chicaj y nbij: Rix ri rix vichin chic yin, quixel c'a pe pa tinamit Babilonia, man xa quixka-ka chuka' pa mac y nguixilon chuka' rix riq'uin ri k'oxomül ri nka-ka pa quivi' ri vinük aj chiri'. ⁵ Y ri quimac ri vinük ri aj chiri' chupan ri tinamit ri', molon-vi c'a ronojel. Y ronojel ri mac re' jun nimalüj montón chic c'a rubanun. Romari' ri montón re' xa xk'alajin yan e c'a chila' chicaj. Y ri Dios nuya-vi c'a k'oxomül pa quivi' ri vinük, roma ri quimac c'unük c'a ruvi' quibanun. ⁶ Pero rix, xbij c'a ri ch'abül petenük chila' chicaj cheque ri nyebanun ruq'uexel chin ri Babilonia, tibana' c'a ruq'uexel chin, cachi'el xbün rija' cheque ch'aka chic. Cachi'el c'a ri rubanun rija', jari' chuka' ri tibana' chin rija'. Ca'i' mul c'a más c'ayuf tibana' chin, que chuvüch ri xbün rija' cheque ri ch'aka. Rija' xa jun lük chin ri itzel ri xuya', pero rix ca'i' lük tiya' chin richin nibün ruq'uexel chin y tutija' na pokonül. ⁷ Tiya' pa k'oxomül. Roma rija' xunimirsaj-ri', y tok ruyo'on-ri' chupan ri itzel c'aslen, xusatzala' ri rutumin. Y xubila' c'a pa

ránima: Ja yin ri cachi'el reina yin tz'uyul chere'. Ni man yin malca'n tñj, nixta man ninc'usaj tñj k'oxon chuka', nbij. ⁸ Y roma c'a ri rutzij ri', pa jun k'ij c'a nyepu'u ronojel ruvüch k'oxomül pari'. Npu'u camic, ok'ej y vayjül. Y nc'at chuka' pa ruk'a' k'ak'. Y quiri' vi c'a ri nc'ulachitñj, roma ri xbin que quiri' ri nbanatñj, ja ri Ajaf Dios ri c'o-vi ruchuk'a' riq'uin.

⁹ Y ri reyes ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef juis c'a ncok'ej ri tinamit Babilonia. Ri reyes ri' jari' ri xech'acatñj pa ruk'a', richin que xetzak pa mac, cachi'el ri mac quiq'uin ixoki', y chuka' richin que xetzak chupan ri itzel tak c'aslen ri ape' xquisatzala-vi qui-tumin. Ncok'ej y nquibisoj c'a ri tinamit Babilonia tok nquitz'et ri sib njote' chicaj, roma ntajin ruc'atic. ¹⁰ Pero roma c'a ri nquixbij-qui' chuvüch ri k'oxomül ri kajnük pari', c'anñj c'a nyec'uje-vi-e chin y nquibij c'a: Juya' ruvüch ri nimalñj tinamit Babilonia, jun tinamit ri c'o ruchuk'a' richin xc'uje' pa quivi' conojel. Juya' c'a ruvüch roma xa pa jun hora xq'uis pa ruk'a' ri castigo ri xka-pe pari'.

¹¹ Y ri c'ayinela' c'a ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef, juis c'a chuka' ncok'ej y nquibisoj ri tinamit ri', roma man jun chic c'a nlok'on richin ri c'ayij ye quic'ualon-apu richin nyequic'ayij can chiri'. ¹² Y ri c'ayij c'a ri ye quic'ualon ri c'ayinela' ri', ja ri k'anapük, sakpük, ri ch'ich' cobre y hierro, ri abñj ri galán ye jabel, ri mármol, y ri abñj nbix chuka' perla chin, ri tziük ri galán ye jabel, cachi'el ri lino, ri seda, y ri tziük morado y cük, ri cosas ri ye banun quiq'uin jabel tak che' y jubul tak che', y ye quic'ualon chuka' cosas ye banun riq'uin

bak. ¹³ Quic'ualon chuka' canela, ak'on, pon, mirra y ch'aka chic jubulüj tak ak'on, ri ruya'al-uva, aceite, c'üj y trigo. Ye quic'ualon-apu chuka' richin nyebequic'ayij can, ovejas, quiej y ch'aka chic chico, carruajes, y hasta vinük. ¹⁴ Vocomi ri vinük ri xec'uje' pa nimalüj tinamit, man nyequitij tuj chic c'a quivüch-che' ri jabel ye qui' y juis xeka' chiquivüch. Xq'uis c'a ronojel ri jabel tak cosas ri yec'o quiq'uin, y xq'uis chuka' ri quibeyomal.

¹⁵ Y ri c'ayinela' ri nye'apon pa Babilonia richin nyebequic'ayij cosas, juis c'a xebeyomür can. Ri c'ayinela' re' nquixbij c'a qui' chuvüch ri castigo ri kajnük pari' ri tinamit, c'anüj c'a yec'o-vi-e. Juis vi c'a ncok'ej y nquibisoj. ¹⁶ Y nquibij: Juya' c'a ruvüch ri nimalüj tinamit Babilonia, roma xa cachi'el c'a jun ixok ri ruvekon-ri' riq'uin tziük galán jabel. Ruvekon-ri' riq'uin ri tziük rubini'an lino, y quiq'uin ri tziük ri cük y morado nyetzu'un. Y xerucusaj c'a chuka' k'anapük, perlas y ch'aka chic quivüch abüj ri galán ye jabel. ¹⁷ Y xa pa jun hora xq'uis ri jaru' chi beyomül ri nchajin.

Y ri achi'a' capitanes ri c'o quik'ij pa tak barcos y ri ch'aka chic ri nyesamajin chin ri barcos, ri vinük ri ye petenük chupan ri barcos, y conojel vi c'a ri samajela' ri richin pa ya', man xejel tuj apu c'a chunakaj ri tinamit Babilonia. Xa c'anüj xepa'e-vi chin. ¹⁸ Roma xquitz'et ri sib ri jotol chicaj. Sib ri nbukun nbe chicaj, roma ntajin ruc'atic ri tinamit. Y riq'uin c'a cuchuk'a' xech'o, y xquibij: ¿C'o ta comi jun tinamit ri junan riq'uin ri nimalüj tinamit re'? xquibij.

¹⁹ Y ri vinük c'a ri ye richin pa tak barcos y ri samajela' ri richin pa tak ya', xquiyala' c'a ulef pa

tak quijolon, nye'ok' y juis c'a nyebison, y riq'uin cuchuk'a' nguibij: Juya' c'a ruvüch ri nimalüj tinamit Babilonia. Riq'uin c'a ri rubeyomal rija' xebeyomür can conojel rajaf tak barcos. Y xa pa jun hora xq'uis ronojel, xquibij.

²⁰ Y jari' tok xac'axatüj jun ch'abül y xbij: Rix ri rixc'o chicaj, rix apóstoles, rix k'alajrisüy ri rutzij ri Dios y rix chuka' ri rixc'o-vi pa ruk'a' ri Dios, quixquicot c'a, roma ri Dios xutz'et ri xic'usaj pa ruk'a' ri Babilonia. Romari' xuya' rutojic chin.

²¹ Y jari' tok jun ángel ri juis ruchuk'a', xberuli'ej c'a pe jun nimalüj abüj, ri cachi'el jun ca' ntzu'un. C'ateri' ri ángel ri' riq'uin ronojel ruchuk'a' xuc'ük ri abüj c'a pa mar, y xbij c'a: Quere' c'a nban chin ri nimalüj tinamit Babilonia richin que tiq'uis chiri'. Ri tinamit ri' man ntz'etetüj tütj chic. ²² Nixta jun bey chic c'a chuka' nac'axüx ta pa tak rubey riq'uin ri nyek'ajan ri arpas, ri trompetas y ri xul. Man jun chic c'a ri nk'ojoman. Nixta c'a chuka' nyec'uje' chic achique na quivüch samajela' chiri' cachi'el ri rubanun can. Y man nyek'ajan tütj chic pe ri ca' chuka'. ²³ Man jun chic c'a k'ak' ri ntz'etetüj ta chupan, richin ta nsakrisan. Man nac'axüx tütj chic c'a chuka' que c'o ta jun c'ulubic nbanatütj. Roma chiri' xec'uje-vi ri más nimak' tak c'ayinela'. Y chuka' roma ri achique xquibün ri aj-itz chiri', xech'acatütj c'a conojel ri ruch'ulef.

²⁴ Y chupan c'a chuka' ri tinamit Babilonia xbiyin-vi quiquiq'uel ri ye rusamajela' ri Dios ri xek'alajrisan ri rutzij, y ri quiquiq'uel ri ch'aka chic ri yec'o-vi pa ruk'a' ri Dios. Pari' c'a ri tinamit ri' xka-ka-vi ri quicamic conojel ri takenela' richin

ri Dios ri ye camsan-e chuvüch ri ruch'ulef.

19

¹ Y chirij c'a ronojel re' tok yin Juan xinvac'axaj que juis c'a quich'abül vinük ri nvunu chicaj. Y ri vinük re' riq'uin cuchuk'a' nquibij c'a:

Tinimirsaj rubi' ri Kajaf Dios, roma riq'uin rija' petenük-vi ri colonic, richin rija' ri ruchuk'a', y c'o chuka' ri nimalüj ruk'ij.

² Tinimirsaj rubi' ri ka-Dios roma ri nbün juzgar, ketzij y choj,

roma xuya' ru-castigo pari' ri ixok ri itzel ruc'aslen,

ri xbün cheque ri vinük ri yec'o chuvüch ri ruch'ulef richin xetzak pa mac, cachi'el ri mac quichin ixoki' y achi'a'.

Y ri ka-Dios, pari' c'a ri ixok itzel ruc'aslen xuya-vi ri rutojic ri quicamic ri rusamajela', nquibij.

³ C'ateri' ri vinük ri nvunu quich'abül chicaj, xquibij c'a chuka': Tinimirsaj c'a rubi' ri Dios, roma ri Babilonia rutz'amon ruc'atic, y ri rusib njote' c'a chi jumul.

⁴ Y chi veinticuatro rajatük achi'a' ri yec'o chicaj y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, jari' tok xexuque-ka pan ulef richin xquiya' ruk'ij ri Dios c'o pa lok'olüj ruch'acat. Y ri rajatük achi'a' y ri ye caji' ri juis q'uiy runak' tak quivüch c'o, xquibij c'a: Quiri' ta c'a. Xtinimirsüs c'a ri rubi' ri Dios, xquibij rije'.

⁵ Y jari' tok c'o c'a jun ri xbech'o-pe ape' c'o-vi ri lok'olüj ruch'acat ri Dios, y quere' c'a ri nbij: Chi'ivonojel rix rusamajela' ri Dios,

tiya' c'a ruk'ij ri ka-Dios.
Rix ri nitakej rutzij ri Dios, tiya' ruk'ij.
Chi cocoj y chi nimak' tibana' quiri'.

Ri nimak'ij richin ruc'ulubic ri Jesucristo

⁶ Y yin Juan, xinvac'axaj c'a chuka' que cachi'el quich'abül juis vinük ri nyevunu chila' chicaj. Ri quich'abül nyevunu c'a cachi'el nyevunu rakün tak ya', y chuka' cachi'el nk'ajan trueno. Y nquibij c'a:

Tinimirsaj rubi' ri Ajaf ri ka-Dios, ri c'o ronojel ruchuk'a' riq'uin, roma ja rija' ri Jun ri nbün mandar.

⁷ Titze'en c'a kavüch y tinoj ri kánima riq'uin quicot, y tikaya' ruk'ij ri Dios.

Roma xka-pe yan c'a ri k'ij richin nbanatüj ri nimalüj c'ulubic richin ri Jesucristo ri Jun cachi'el Alaj Oveja.

Y ri xtün ruchojmirsan chic ri' richin ri ruc'ulubic.

⁸ Xya' c'a k'ij chin ri xtün richin que xuvek yan ri' riq'uin tziük ri juis ch'ajch'oj y nyiq'uiyot, tziük ri nbix lino chin, ri juis jabel.

Y ri tziük ri', xa ja ri chojmilüj tak quic'aslen ri yec'o-vi pa ruk'a' ri Dios.

⁹ Y ri ángel ri benük viq'uin, xbij c'a chuve: Tatz'ibaj c'a, que jabel quiquicot ri ye oyon richin ri nimak'ij chupan ri ruc'ulubic ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, xbij.

Y ri ángel ri' xbij c'a chuka' chuve: Ri tzij ri xinbij chave, ja ri Dios biyon y ketzij vi.

¹⁰ Y yin jari' xinxuque' chuvüch ri ángel ri' richin ninya' ruk'ij, pero rija' xbij c'a chuve: Man caxuque' chinuvüch. Man taya' nuk'ij yin. Ja ri Dios ri taya' ruk'ij. Roma yin xa jun rusamajel ri

Dios cachi'el rat, y cachi'el chuka' ri ch'aka chic ri xquic'ul ri rutzij ri Jesús y nquitzijoj chuka'. Xa roj junan, roma jun k'alajrisüy richin ri nbix chin roma ri Dios y jun tzijoy ri rutzij ri Jesús, xa jun mismo Espíritu ri nyo'on quitzij chi ca'i'. Ri Espíritu ri' richin c'a ri Jesús.

Ri tz'uyben richin jun quiej sük rij

¹¹ Y tok xintzu'un yan chic, xintz'et c'a ri caj que jakül. Y xintz'et c'a jun quiej sük rij, tz'uyben roma ri Jun ri rubini'an Ketzij y nbün-vi ri nbij. Ri Jun c'a ri tz'uyben ri quiej sük rij, riq'uin c'a ruchojmil nbün juzgar y nbün oyoval quiq'uin ri nye'etzelan richin. ¹² Ri runak'-ruvüch ye cachi'el c'a ruxak tak k'ak'. C'o c'a q'uiy coronas rucusan, y tz'iban-e ri rubi' chiri'. Y ri bi'aj re', man jun c'a achique chok nk'ax-vi chin, xaxe c'a chin rija'. ¹³ Ri rutziek c'a ri rucusan, mu'ul pa quic'. Y rija' c'o c'a jun chic rubi', y ri' ja ri Rutzij ri Dios. ¹⁴ Y ri aj-chicaj banuy tak oyoval ri ye benük riq'uin, quicusan tziük ri nbix lino chin, tziük ri juis jabel. Tziük ri sük-sük y ch'ajch'oj-ch'ajch'oj. Y conojel c'a ri banuy-oyoval re', ye tz'uyul-e chiquij quiej sük tak quij. ¹⁵ Y pa ruchi' rija' nc'ulun c'a pe jun cachi'el machet ri juis rey. Y riq'uin c'a ri' nukasaj quik'ij ri vinük ri ye c'o pa tak ruch'ulef. Y ja rija' ri nbün mandar riq'uin ronojel ruchuk'a' pa quivi' ri vinük. Y nyeruyitz' riq'uin ri ru-autoridad. Cachi'el c'a tok nyitz'itüj riq'uin akün ri uva chupan ri cachi'el pila, quiri' c'a ri nbün rija' cheque. Nuk'alajrisaj c'a chikavüch ri rubanic ri nimalüj castigo ri nuya' ri Dios ri c'o ronojel ruchuk'a' riq'uin. ¹⁶ Y ri Jun ri rubini'an Ruch'abül ri Dios, rucusan c'a jun

rutziek nim rakün, y chirij ri' tz'iban c'a jun chic rubi'. Quiri' c'a chuka' ri pa nic'aj ka ba' chin ri rutziek, tz'iban jun chic. Y ri ca'i' c'a bi'aj ri' ja ri Rey pa quivi' ri reyes, y Ajaf pa quivi' ri ajaf.

¹⁷ Y c'ateri' xintz'et jun ángel pa'ül pari' ri k'ij. Ri ángel c'a re' riq'uin ruchuk'a' xbij cheque ri ch'ipa' ri nyebiyaj chicaj: Quixampe. Timolo-pe ivi', roma ri Dios nuya' c'a jun nimalüj va'in chive.

¹⁸ Ri vüy c'a ri nuya' ri Dios ja ri quich'acul ri reyes, quich'acul capitanes, y quich'acul c'a chuka' ri ch'aka chic achi'a' ri juis cuchuk'a'. Quich'acul c'a chuka' quiej y ri ye tz'uyben. Ja ri quich'acul conojel vinük, chi lok'on y chi man lok'on tütj, chi cocoj y chi nimak', xbij ri ángel.

¹⁹ Y c'ateri' tok yin Juan xintz'et chic ri nabey chico y xentz'et ri reyes richin ri ruch'udef chuka', y ye juis c'a chuka' achi'a' banuy-oyoval ri ye cachibilan-e. Y conojel re' quimolon c'a qui' richin nquibün oyoval riq'uin ri Jun ri tz'uyul chirij ri quiej sük rij y quiq'uin chuka' ri ye tzeleben richin. ²⁰ Y ri nabey chico xtz'am c'a e, rachibilan ri jun achi ri nbin que k'alajrisüy ri rutzij ri Dios y xa man ketzij tütj. Ri jun c'a achi tz'ucuy-tzij re', xerubanala' c'a milagros ri man jun bey ye tz'eton tütj, chuvüch apu ri chico. Y riq'uin c'a ri', xeruch'üc ri vinük richin que xquic'ul ri quetal pa nic'aj-quivüch o pa tak quik'a'. Y ri vinük re' xquiya' c'a chuka' ruk'ij ri ruvachbül ri chico. Y romari' ri chico y ri jun ri xech'acon ri vinük, ye c'üs c'a xetorix chupan ri k'ak' yojon riq'uin azufre nbarür. ²¹ Y ja ri ch'aka chic vinük ri ye benük quiq'uin ri ye ca'i' ri', xecamsüs c'a conojel. Xecamsüs c'a riq'uin ri jun cachi'el machet ri

nc'ulun-pe pa ruch'i ri tz'uyul chirij ri quiej sük rij. Y ri quich'acul c'a conojel ri xecamsüs, ja ri ch'ipa' ri xec'uxun. Nquinojsaj-vi c'a quipan riq'uin ri ti'ij ri'.

20

Ri jun mil juna'

¹ Y c'ateri' yin xintz'et c'a jun ángel ri ntajin nka-ka-pe chila' chicaj y ruc'amon-pe ri llave richin ri jul ri ruyon k'eku'n rupan. Y ruc'amon c'a chuka' pe jun nimalüj cadena pa ruk'a'. ² Ri ángel re' xberutz'ama' c'a pe ri itzel dragón cük rij, ri nbix chuka' itzel-vinük y Satanás chin. Y jari' ri xoc jun cumütz ojer can. Xxim c'a can roma ri ángel, richin jun mil juna'. ³ C'ateri' xberutorij can chupan ri jul ri ruyon k'eku'n rupan, xutz'apij can y xuya' can jun retal chiri' pari' ri tz'apibül ri jul richin que man jun njakon. Quiri' xban can chin, richin que man queruch'üc chic más ri yec'o pa ronojel ruch'ulef. Jun mil c'a juna' ri man nk'alajin tüt chic ri rusamaj rija'. Jac'a tok c'unük chic ri jun mil juna' re', nyejak c'a pe y ntzoliy chic chubanic ri rusamaj, pero xa richin ba' chic tiempo.

⁴ Y xintz'et c'a que yec'o ch'acüt quichin autoridades, y chiri' ye tz'uyul-vi ri yo'on chic cuchuk'a' pa quik'a' richin nquibün juzgar. Xentz'et c'a chuka' ri cánima ri ye camnük chic e roma xtzaq'uis quikul. Rije' xecamsüs-e roma xquitzijoj ri rutzij ri Jesús y xquitzijoj ri rutzij ri Dios. Conojel c'a re', jare' ri man xeyo'on tüt ruk'ij ri nabey chico y ri ruvachbül. Nixta chuka' man xcajo' tüt quetal ri richin ri chico pa nic'aj-quivüch o pa tak quik'a'. Y rije' xec'astüt y junan c'a nyebanun

juzgar riq'uin ri Cristo, chupan ri jun mil juna'.
⁵ Y jari' ri nabey c'astajbül ri nbanatüj. Jac'a ri ch'aka chic caminaki' man nyec'astüj tütj. Xa jac'a tok c'unük chic c'a ri jun mil juna', c'ateri' tok nyec'astüj-pe. ⁶ Lok'olüj c'a ri quic'aslen y jabel chuka' quiquicot ri janipe' nyec'astüj chupan ri nabey c'astajbül. Roma man ntiquer tütj ri ruca'n camic chiquij. Rije' nye'oc c'a sacerdotes richin ri Dios y ri Cristo. Y junan c'a nyebanun mandar riq'uin ri Cristo chupan ri jun mil juna'.

⁷ Y ja tok c'unük chic ri jun mil juna', ri itzel-vinük ntelesüs c'a pe chupan ri lugar ape' tz'apül-vi can. ⁸ Y npu'u c'a jun bey chic chin nyeruch'üc ri yec'o pa ronojel ruch'ulef. Y ri vinük aj-Gog y aj-Magog re', nyeruch'üc-vi. Nyerumol c'a e richin ri oyoval. Y nyevuch'uban can. Xa ye cachi'el ri sanayi' ri c'o chuchi' ri mar. ⁹ Xejote' na vi e pa tinamit ri juis nrajo' ri Dios y ri ape' yec'o-vi ri yec'o-vi pa ruk'a' rija'. Ri vinük c'a ri ye ruyacon-e ri itzel-vinük, quinojsan c'a e ruvüch ri ruch'ulef y choj xbequisutij quij ri ape' yec'o-vi ri yec'o-vi pa ruk'a' ri Dios y ri tinamit. Pero ri Dios xbün que xbetzak-pe k'ak' pa quivi', y xeruq'uis k'ak'. ¹⁰ Y ri itzel-vinük ri xch'acon quichin conojel ri vinük ri', xtorix c'a chupan ri k'ak' yojon riq'uin azufre, ri ape' chuka' xetorix-vi ri chico rachibilan ri jun achi ri xbin que k'alajrisüy ri rutzij ri Dios y xa man ketzij tütj. Y chiri' chupan ri k'ak' nquitij c'a pokonül chi pak'ij chi chak'a' y richin c'a chi jumul.

Ri nimalüj juicio

¹¹ C'ateri' yin xintz'et c'a jun lok'olüj ch'acüt ri sük ntzu'un, y xintz'et c'a chuka' ri tz'uyul

chupan. Y ja ri caj y ri ruch'ulef ri yec'o-apu chuvüch ri tz'uyul chupan ri lok'olüj ch'acüt ri', xe'anmüj y xquisütz c'a e qui' chuvüch. Y man xilitüj tüt chic lugar cheque rije'. Man xetz'etetüt tüt chic. ¹² Y xentz'et ri caminaki', chi cocoj chi nimak' ye pa'ül-apu chuvüch ri Dios. Xejakalox c'a ch'aka vuj, y xjak c'a chuka' ri jun ri richin c'aslen. Conojel c'a ri caminaki' re' xban c'a juzgar pa quivi', riq'uin ri ronojel ri xquibanala' chuvüch ri ruch'ulef, cachi'el ri ye tz'iban pa tak vuj ri'. ¹³ Conojel c'a ri caminaki' ye pa'ül-apu chuvüch ri Dios, conojel ri ye yacon richin nban juzgar pa quivi'. Yec'o c'a apu ri xquic'ulachij-e quicamic chupan ri mar chin, y yec'o chuka' apu ri xquic'ulachij-e quicamic lojc'an chic. Y cachi'el ri xquibanala-e chiquijujunal ri caminaki' ri', quiri' ri juicio ri xban pa quivi'. ¹⁴ Y jari' tok man nc'ulachitüt tüt chic camic, nixta nc'uje' chic chuka' ri lugar ri ape' nyeyac-vi ri caminaki' richin nban juzgar pa quivi', roma xa nyeq'uis chi ca'i, ri camic y ri lugar. Nyebeq'uis c'a pa k'ak'. Y ja ri k'ak' ri ruca'n camic, ri nbe ruvüch apu. ¹⁵ Y chupan c'a chuka' ri k'ak' re' xetorix-vi conojel ri vinük ri man tz'iban tüt quibi' chupan ri vuj ri richin c'aslen.

21

Ronojel chic c'ac'a'

¹ Y yin Juan xintz'et c'a ri caj y ri ruch'ulef, xejalatüt. Ye c'ac'a' vi c'a. Ri caj y ri ruch'ulef ri xec'uje' pa nabey, xa ye manak chic. Xejal-e. Manak chic c'a chuka' ri mar. ² Y yin Juan xintz'et c'a ri lok'olüj tinamit, ri c'ac'a' Jerusalén.

Xintz'et c'a que ri tinamit re', ntajin nka-ka-pe chila' chicaj riq'uin ri Dios. Y jabel c'a chojmirsan y vekon-pe, cachi'el nbün jun xtün tok nuvek-ri' jabel richin más nka' chuvüch ri ala' ri nc'ule-vi. ³ Y jari' tok xinvac'axaj que c'o jun ri riq'uin ruchuk'a' nch'o-pe c'a chila' chicaj y nbij c'a: Tatz'eta' na pe', vocomi ri Dios chiquicojol la vinük c'o-vi. Ja rije' ri ye rutinamit, y ja rija' ri qui-Dios. Junan c'a nyec'uje'. ⁴ Y ri Dios nusu' c'a e ri ruya'al tak runak'-quivüch, roma nbün que nq'uis-e ri k'oxomül y ri jiloj. Nq'uis-e chuka' ri camic y ri ok'ej. Nyeq'uis c'a ronojel. Ri xec'uje' rubanun can, man jun chic quetal, xbij.

⁵ Y c'ateri' ri Jun ri tz'uyul pa lok'olüj ch'acüt xch'o c'a y xbij: Yin c'ac'a' vi ri nyenbün. Ronojel vi c'ac'a', xbij.

Y chuka' xbij c'a: Que'atz'ibaj c'a ri tzij ri nyenbij chave, roma ketzij y utz que naya' avánima riq'uin.

⁶ Y xbij c'a chuka' chuve: Ronojel c'a tzakon yan. Ja yin ri xintz'ucutun-pe y ja yin chuka' ri xinq'uison pari'. Ja yin ri cachi'el nabey letra y ri ruq'uisbül. Y ri achique nchaki'j ruchi', yin ninya' c'a ruya' ri elesan-pe pa jun ape' nalüx ya' richin c'aslen, y ri ya' re' span. ⁷ Jare' ri nquichinaj ri nyech'acon. Ja yin c'a ri qui-Dios, y rije' ri ye valc'ual. ⁸ Jac'a ri man yinquitakej tüt y ri nquixbij-qui' nye'apon pa tak pokonül voma yin, nyentük pa k'ak'. Y quiri' c'a chuka' ninbün quiq'uin ri man nyeka' tüt chinuvüch, ri camsanela', ri achia' y ri ixoki' ri nquicanola-qui' richin nyemacun, ri aj-itza', ri nyeyo'on quik'ij dios (tiox) ri xa man ye ketzij tüt, y ri ye tz'ucuy tak

tzij. Nyentük na vi pa k'ak'. Ri yojon riq'uin azufre nbarür. Y jari' ri ruca'n camic.

Ri lok'olüj tinamit Jerusalén

⁹ Y c'ateri', jun c'a cheque ri vuku' (siete) ángeles ri xeyo'on ri vuku' ruq'uisbül tak k'oxomül pari' ri ruch'ulef, k'oxomül ri ye quic'ualon pa tak lük, xch'o-pe chuve yxbij c'a chuve: Catampe, y ninc'ut chavüch ri xtün ri c'ulan riq'uin ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja.

¹⁰ Y chupan c'a ri jun cachi'el achic' ri xinbün, roma ri ruchuk'a' ri Lok'olüj Espíritu, ri ángel ri xch'o-pe chuve xinruc'uaj c'a pari' jun nimalüj juyu', y chiri' c'a rojc'o-vi tok xuc'ut c'a chin-uvüch ri lok'olüj tinamit Jerusalén ntajin nka-kape chila' chicaj riq'uin ri Dios. ¹¹ Y ri tinamit c'a re', nyiq'uiyot roma ri rusakil ri Dios, cachi'el tok nyiq'uiyot ri jaspe, ri jun abüj juis jabel. Ri tinamit cachi'el vidrio ntzu'un. ¹² Y chirij c'a e ri tinamit re' c'o c'a jun tz'ak ri rusutin rij, jun nimalüj tz'ak ri nüj jotol chicaj y ruc'uan doce puertas. Y pa ronojel ri puertas re' yec'o c'a jujun ángel. Pa tak puertas ri', ye tz'iban c'a ri quibi' ri doce tinamit ri quichin ri doce ruc'ajol ri Israel. ¹³ Y chi caji' c'a lados chin ri tinamit ye c'o ox-ox puertas: oxi' pan oriente, oxi' pan occidente, oxi' pa norte, y oxi' pa sur. ¹⁴ Y ri ye c'unük c'a ruxe' ri tz'ak ri', doce c'a abüj ri c'o quibi' ri ye doce ru-apóstoles ri Jesucristo chirij, ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja.

¹⁵ Y ri ángel ri nch'o chuve, ruc'uan c'a jun cachi'el aj richin etabül, y ri etabül re' riq'uin c'a k'anapük banun-vi. Y ri ángel re' ruc'uan c'a ri etabül re' richin nretaj ri tinamit Jerusalén, ri

doce ru-puertas y ri tz'ak. ¹⁶ Ri tinamit Jerusalén cuadrado ri rubanic. Junan vi c'a rakün chi caji' lados. Y xpu'u ri ángel xretaj c'a ri tinamit, y ri tinamit ri' ruc'uan c'a ca'i' mil riq'uin ca'i' ciento kilómetros. Quiri' c'a ri ruvüch, ri rakün y ri jotol ri tinamit. ¹⁷ Y ri ángel xretaj c'a ri jaru' jotol ri tz'ak. Y ri tz'ak ri' jotol c'a sesenta y cuatro metros chicaj. Quiri' c'a ri xretaj ri ángel riq'uin ri jun etabül ri junan quiq'uin ri etabül aj-ruch'ulef.

¹⁸ Y ri tz'ak c'a ri rusutin rij ri tinamit, riq'uin c'a ri jun abüj ri juis jabel banun-vi. Riq'uin c'a ri jaspe banun-vi. Y ri tinamit ri', k'anapük, ri cachi'el vidrio ri ch'ajch'oj-ch'ajch'oj ntzu'un. ¹⁹ Y ri doce abüj ri ye c'unük c'a ruxe' ri tz'ak, chiquijujunal jun vi c'a ruvüch abüj y ye vekon-vi. Ri vebül-abüj ja ri jaspe, ri zafiro, ri ágata, ri esmeralda, ²⁰ ri ónice, ri cornalina, ri crisólito, ri berilo, ri topacio, ri crisoprasa, ri jacinto, y ri ruq'uisbül vebül ja ri amatista. ²¹ Y ri doce puertas ye ri vebül-abüj ri nyebix perlas quichin. Ri doce puertas ri', doce c'a perlas. Ja ri nima-bey richin ri tinamit, riq'uin c'a k'anapük banun-vi, y cachi'el vidrio ntzu'un.

²² Y yin Juan man jun c'a racho ri Dios ri xintz'et, roma ri Ajaf Dios ri c'o-vi ronojel ruchuk'a' riq'uin, chi jun c'a ri tinamit ri c'unük racho. Y quiri' c'a chuka' rubanun ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja, chi jun ri tinamit c'unük racho. ²³ Ri tinamit ri' man c'a nc'atzin tñj ri rusakil ri k'ij y ri ic' chin, roma ri nsakrisan richin ja ri rusakil ri Dios y ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. ²⁴ Y ri ye petenük pa ronojel ruch'ulef, ri ye colotajñük chic, ja riq'uin ri rusakil ri tinamit nyetzu'un-vi richin nyebiyin.

Y ri reyes richin ri ruch'ulef nyequic'uala' c'a apu pa tinamit chuvüch ri Dios, ri cuchuk'a' y ri quik'ij. ²⁵ Chiri', man jun bey c'a nyetz'ape' tñj ri puertas richin ri tinamit, roma man jun bey nk'ekumür-ka tok ncok'a-ka. ²⁶ Ri cuchuk'a' y ri quik'ij c'a ri ruch'ulef nye'uc'u'üx-apu chupan ri tinamit, richin nyesuj chin ri Dios. ²⁷ Pero ronojel c'a ri xa tz'il, man jun bey c'a ntoc-apu chupan ri tinamit. Nixta chuka' jun vinük ri itzel rubanun chuvüch ri Dios ri ntoc ta apu chiri'. Nixta ri ye tz'ucuy tak tzij chuka'. Ri nye'oc-apu chiri', xaxe c'a ri c'o ri quibi' tz'iban chupan ri vuj richin c'aslen, ri ruvuj ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja.

22

¹ Y c'ateri' ri ángel ri uc'uayon vichin xuc'ut c'a jun ch'ajch'ojilüj rakün-ya' chinuvüch, ri rakün-ya' ri nyo'on c'aslen. Ri rakün-ya' ri', cachi'el vidrio ntzu'un y nalüx-pe ape' c'o-vi ri lok'olüj ruch'acat ri Dios y ri ruch'acat ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. ² Pa runic'ajal c'a ri nima-bey richin ri tinamit, chiri' nc'o-vi ri rakün-ya' ri nyo'on c'aslen. Y chi ca'i' ruchi' ri rakün-ya' nyeq'uiy c'a ri che' ri nyeyo'on chuka' c'aslen, y doce c'a mul nquiya' quivüch pa jun juna'. Ri che' c'a ri nyeq'uiy chuchi' ri rakün-ya', ic'-ic' nquiya' quivüch. Y ri quixak ri che' ri', nyec'atzin cheque ri ye petenük ronojel ruch'ulef richin nyerok'omaj. ³ Y chiri' man jun chic ri nc'atzinej que napon ta chuvüch ri castigo, roma man jun chic mac. Chiri' c'a c'o-vi ri lok'olüj ruch'acat ri Dios y ri Jesucristo ri cachi'el Alaj Oveja. Y conojel c'a ri yec'o chiri', jari' ri nyesamajin richin. ⁴ Y chiri', nquitzeta' c'a qui' chiquivüch

riq'uín. Y chuka' nquic'uaj c'a ri rubi' pa nic'aj-quívüch. ⁵ Chiri' chupan ri tinamit ri', man jun bey c'a nk'ekumür ta richin ncok'a-ka. Y conojel c'a ri yec'o chupan ri tinamit ri', man jun c'a nc'atzin-vi ri rusakil jun k'ak' o rusakil ta ri k'ij cheque. Man jun. Roma ja ri Dios ri Ajaf ri nsakrisan quichin. Y conojel re', jare' ri nquibün mandar richin chi jumul.

Ri ruq'uisbül tak tzij

⁶ Y ri ángel ri uc'uayon c'a vichin xbij chuve: Taya' avánima riq'uín ri tzij re'. Re' tzij richin ri ketzij. Roma jac'a ri Ajaf Dios ri xyo'on tzij pa tak cánima ri ye k'alajrisüy ri rutzij, ja rija' chuka' ri takayon richin ri ru-ángel richin que nuya' rutzijol cheque ri ye rusamajela' pari' ri nyebanatüj yan.

⁷ Y ri Jesucristo xch'o c'a y xbij: Nquinapon yan c'a ka iviq'uín.

Jabel c'a quiquicot pa quic'aslen ri achique ri nyetaken richin ri ye tz'iban chupan ri vuj re'.

⁸ Y yin Juan, xinvac'axaj y xintz'et c'a chuka' ronojel re'. Y ja tok ye vac'axan y ye nutz'eton chic ka, jari' tok xin Xuque' chuvüch ri ángel ri xc'utun ronojel re' chinuvüch. Xin Xuque' c'a chuvüch richin ninya' ruk'ij. ⁹ Pero ri ángel re' xbij chuve: Man taya' c'a nuk'ij yin. Yin xa jun chuka' rusamajel ri Dios, junan aviq'uín rat y quiq'uín ri ch'aka chic k'alajrisüy richin ri nbix cheque roma ri Dios, y chuka' quiq'uín ri nyetaken ri tzij ri ye tz'iban chupan ri vuj re'. Ja ri Dios taya' ruk'ij, xbij.

¹⁰ Y ri ángel re' xbij c'a chuka' chuve: Ri rutzij ri Dios tz'iban chupan ri jun vuj re', man taveváj c'a. Tak'alajrisaj. Roma ri k'ij richin que

nbanatüj ri nbij, xa nakaj chic c'o-vi. ¹¹ Romari' ri man choj tüj ruc'aslen, tubana' na c'a ri nrajo'. Y ri uc'uayon jun tz'ilolüj c'aslen, tubana' na c'a ri nrayij. Jac'a ri choj quic'aslen, man tiquijül rubanic. Y ri ch'ajch'oj quic'aslen, quiri' c'a tiquibana-apu. Tiquiya' c'a cáñima chi jumul.

¹² Y ri Jesucristo xch'o c'a y xbij: Ketzij vi que nka-pe yan ri k'ij que nquinapon. Y c'o c'a rajil ruq'uexel ninc'uaj cheque chiquijujunal. Y achique c'a rubanic ri quibanun, quiri' c'a chuka' ri rajil ruq'uexel nquic'ul. ¹³ Y ja yin ri nabey y ja yin chuka' ri ruq'uisbül. Ja yin ri xintz'ucuban-pe ronojel y ja yin chuka' ri nquiq'uison na pa quivi'. Yin cachi'el vi c'a ri nabey y ruq'uisbül letras.

¹⁴ Jabel c'a quiquicot ri nch'ajch'ojrisüs quic'aslen, roma ri ye quiri', c'o c'a quik'a' chin ri ruvüch ri che' ri nyo'on c'aslen, y nyetiquer chuka' nye'oc pa tak puertas richin que nye'oc chupan ri c'ac'a' tinamit. ¹⁵ Jac'a ri itzel quic'aslen, man nyetiquer tüj nye'oc-apu chupan ri tinamit. Y quiri' chuka' nban cheque ri aj-itza', ri achi'a' y ri ixoki' ri nquicanola-qui' richin nyemacun, ri camsanela', ri nyeyo'on quik'ij dios (tiox) ri xa man ye Dios tüj, y ri nka' chiquivüch nquitz'uc tzij. Man nye'oc tüj vi pa c'ac'a' tinamit.

¹⁶ Y yin ri Jesús nutakon c'a e ri nu-ángel richin que nuk'alajrisaj can ronojel re' chiquivüch ri molaj ri ye takeyon vichin ronojel lugar. Y ja yin ri ruxquin-rumam can ri rey David. Y ja chuka' yin ri Jun ri cachi'el nima-ch'umil ri niyuq'uin cumaj yan.

¹⁷ Y ri Lok'olüj Espíritu y ri xtün c'ulan riq'uin ri Jesucristo, nquibij c'a: Quixampe.

Y ri nye'ac'axan, tiquibij chuka': Quixampe.

Y ri nchaki'j ruchi' y nrajo' c'a npu'u, tipu'u c'a y tukumu' ri Ya' ri richin c'aslen. Y ri Ya' re' span.

¹⁸ Y ninbij c'a cheque conojel ri nye'ac'axan ri nuk'alajrisaj ri Dios chupan ri jun vuj re', que si c'o c'a jun ri nuya-e ruvi', quiri' chuka' nban chin ri castigo ri nuya' ri Dios pari' ri nbanun quiri', ri castigos ri ye tz'iban chupan ri jun vuj re'. ¹⁹ Y si c'o chic c'a jun ri xa nrelesaj ruchuk'a y nujül rubanic ri nuk'alajrisaj ri Dios chupan ri jun vuj re', ri Dios nbün que man nuc'ul tñj ri utzilñj rusipanic ri nc'ul coma ri vinük ri tz'iban quibi' chupan ri vuj richin c'aslen, y man nuya' tñj k'ij chuka' chin richin ntoc-apu chupan ri lok'olñj tinamit. Man nrichinaj tñj c'a ri utz ri nbij chupan ri vuj re'.

²⁰ Y ri nk'alajrisan c'a ronojel re', nbij c'a chuka': Ja', ketzij vi que nquinapon yan, nbij.

Y yin Juan ninbij: Quiri' ta c'a. Catampe yan c'a, Ajaf Jesús.

²¹ Y ri Ajaf Jesucristo nuya' ta c'a ri utzilñj sipanic ri nspaj-pe rija' pan ivi' chi'ivonojel ri nyixtaken richin. Quiri' c'a.

RI DIOS NCH'O PA KACH'ABÜL CHEKE
New Testament in Kaqchikel, Eastern (Oriental); cak
(GT:cak:Kaqchikel)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaqchikel, (Kaqchikel)

Dialect: Eastern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaqchikel, Eastern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

dac29dea-1b2e-5d4f-8d87-c83909b57740